

Kmetijski list

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.
Naročnina:
celoletno . . . . . K 50.—
pololetno . . . . . 25.—
Posamezna številka . . . . . 1.—

**Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:
1 mm inseratnega stolpca stane za:
male oglase . . . . . K 1.—
uradne razglase 150
reklame . . . . . 2.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

„Proč od Srbov!“

Tako gotovo kakor je amen v očenašu bi propadli pri zadnjih volitvah klerikalci, da jih ni rešilo dvoje hujšakških gesel, s katerimi so pritegnili k svoji polomljeni barki vso množico onih nerazsodnih volilcev, ki drvi vedno le za onim, ki ji obeta največ.

„Za avtonomijo“ je bilo prvo geslo, „Proč od Srbov!“ se je glasilo drugo. Kakor je bilo prvo geslo vsled svoje puhlosti le malo učinkovito — saj še do danes niti zagrizeni klerikalci ne vedo o avtonomiji drugega, kakor to, da naj prinese avtonomija Sloveniji zopet neomajno vladno klerikalcev, tako pa je silno vplivalo drugo geslo, vsled česar hočemo o tem gestu na kratko podati svoje misli.

Malenkostna zaljubljenost v samega sebe, nezrelo presojanje položaja in staro naziranje so rodili to geslo.

Če bi Srbov ne bilo, imeli bi svojo avtonomijo, imeli bi svojo mlado, ne plačevali bi nobenih davkov, ne poznali bi vojske, ne mučili bi nas orožniki, skratka: godilo bi se nam kakor v paradizu. Vseh neprijetnosti, ki jih danes občutimo, so krivi Srbi, vse zlo izvira od njih, ker nam ne pustijo, da bi se prostovoljno razvili mi Slovenci, ki smo tako zmorni kakor noben drugi narod na svetu. In še vse polno enakih in sličnih litanij bi lahko navedli, ki jih razširjajo klerikalci in s katerimi begajo ljudstvo v njegovo največjo škodo. Pa kaj briga klerikalce ljudska korist, samo da so njih interesi varovani, vse drugo se jih ne tiče!

Če se klerikalci ne menijo za ljudsko korist, se pa hočemo boriti za njo mi, ker se zavedamo, da je naša dolžnost pomagati narodu, pa če bi pri tem tudi trpela naša stranka, kajti naše načelo je bilo od nekdaj, da prvo je narodna korist, prvo je blagostanje ljudstva in šele dolgo potem pride korist stranke. Ker se tega zavedamo, zato bomo govorili tudi z vso prostodušnostjo o gestu „Proč od Srbov!“, čeprav vemo, da bomo vsled tega izpostavljeni najpogostejšim lažem. Toda resnica je zmagovita in v njeni službi hočemo razgaliti klerikalno lažljivo demagogijo.

Klerikalci kriče: „Proč od Srbov!“ Dobro! Recimo, da se to uresniči. Kaj bo posledica tega? Ostanemo sami in v najboljšem primeru s Hrvati. Dobili bi torej ta-le položaj: V Sloveniji, ki bi bila ena enota, bi vladali klerikalci, na Hrvaškem pa Radičevci. Hrvati, ki so dokaj močnejši kakor mi, bi seveda pričakovali od nas, da bi plesali mi po njihovi muziki. Mi seveda tega ne bi hoteli in ni dvoma, da bi postalo naše geslo: „Proč s Hrvati!“ Postali bi tako Slovenci hvala Bogu sami. O, zlati časi bi nastopili za nas, ko bi slovenski talent vladal nemoteno. Dà, vse lepo, če ne bi bilo drugih.

Italijani, ki so nam že itak pobrali skoraj pol Slovenije, bi se nam lepo nasmejnili in izvršili bi daljnjo strateško popravilo meje. Logatec, Rakek in Planina bi bila njih prva pridobitev. Blejski kot bi skoraj sledil. Nemci na drugi strani bi pobrali Mežiško dolino, Apaško kotlino in ob koncu bi nas razveselili tudi z odvzetjem Maribora. Slednjič pa bi prišli še Madžari in nam vzeli Prekmurje in morda še kaj več. Slovenija bi postala kmalu res enotna in ujedinjena pod tučevim jarmom.

Ostali Slovenci pa bi hodili v Banat kupovat žito, v Avstrijo in Italijo industrijske izdelke in za potne liste bi izdali več, kakor bi znašal izkupiček vseh naših pridelkov. Pri tem pa bi poganjala naša uprava svoje cvetke. Uradništva bi se kar trlo, saj bi dobili vse one, ki bi jih pogajali Nemci, Madžari in Italijani z nam ugrabljenih krajev in k njim bi morali priteči še vse tisoče onih, ki jih fabriciramo sami. Kdo bi vse to plačeval, je težko rešljiva uganka. Nič drugega ne bi bilo mogoče, kakor da bi nekega lepega dne vse skupaj vzel vrage. In hvala Bogu, da bi vzel!

Prišli bi tako celotno pod tuje in rešeni bi bili za vedno Srbov. Kako bi se nam v tem primeru godilo, pa tudi ni nobena uganka.

Kako žive naši ubogi rojaki pod Italijo, je znano. Da se ne bi nam godilo bolje, je jasno.

V nemški Avstriji se živi tako slabo, da hočejo Nemci sami priti pod Pruse. Priti hočejo pa pod nje tudi zato, da bi bili močnejši in da bi si mogli z novo vojno pridobiti vse tisto nazaj, kar so izgubili. Nove svetovne vojne bi bili deležni in kakor v prejšnji bi tudi v novi vojni ugrabili nam i ljudi i imetje, samo da bi zmagala pikelnjavba.

Naša klerikalna stranka pa bi vse to blagoslavljala, ker njej bi se zato godilo tako dobro kakor prej.

Pod Madžarsko se živi danes tako, da prosijo Madžari in socialisti v Pečuhu, ki va ima še zasedenega naša vojska, naj vendar ne zapustimo mesta, da ne pride prebivalstvo pod grozovlado Horthyja in njegovo vojaško diktaturo.

Take bi torej bile posledice, če bi se uresničilo klerikalno geslo „Proč od Srbov!“ Neizmerno trpljenje bi zopet prišlo nad naš narod in ljudstvo bi kleno klerikalce tako kakor jih je med vojno. Toda zaman bi bile vse kletve, ker za vse čase bi bil obsojen naš narod na trpljenje, bedo in smrt.

Toda klerikalci kriče v svet, sedaj pod Srbi se nam godi tako slabo kakor se nam nikdar ni godilo pod Avstrijo. Zato je vseeno: ali pod Srbi ali pod drugimi, samo da bo dobro.

Grda laž je vse to in še grša nepravilnost. Prvič nismo pod Srbi, temveč smo jim popolnoma enakopravni. Sedaj nas je le 800 tisoč Slovencev v državi, ki šteje 13 milijonov ljudi, in imamo dva ministra, čeprav je le manjšina Slovencev v vladi. V Avstriji, kjer

nas je bilo poldrug milijon in kjer je štela država le nekaj nad dvajset milijonov ljudi, pa nismo nikoli imeli nobenega ministra. Niti Šusteršič ni mogel postati minister. Dve leti smo v narodni državi in dobili smo na mah vse, kar smo zahtevali in naš jezik je državni jezik in ljudske koristi so zavarovane. Res pa je, da ni vse tako, kakor bi si želeli. Toda kdo je temu kriv? Ali ni glavni vzrok vojna, kateri so klicali naši klerikalci „živio!“ Ali ni to vojno začela Avstrija? Ali ni po vojni prizadeta Srbija še stokrat težje kakor mi?

In roko na srce! Ali se dela pri nas tako, kakor bi bilo treba, da se zacelijo vojne rane? Ali dela pri nas vsakdo to, kar more, in ne samo tega, kar mora? In ali ni res, da bi že davno pri nas vse propadlo, če ne bi bila srbska vojska ona hrbenica, ki je ob največjih nemirih obvarovala red?

Klic „Proč od Srbov!“ je tudi v drugem oziru grda nepravilnost in tudi politična neumnost.

Ni res, da bi imeli le Srbi dobiček od nas, res pa je, da ga imamo mi od njih. In to neprijetno resnico hočemo ugotoviti z nekaterimi dejstvi.

Srbi imajo proti sebi edino Bolgare. Zaradi nas pa so v nasprotju tudi z Italijani in Nemci. Italijansko sovražstvo je krivo, da ni dobila Srbija Albanije in isto sovražstvo provzroča, da so ob albanski meji redno nemiri. V tistem trenutku, ko bi porekli Srbi, da se jih Slovenci in Hrvati ne tičejo, bi lahko naredili red v Albaniji in njih zemlja bi uživala splošni mir.

Izmed vseh zaveznških držav je Srbija največ trpela in si vsled svojega heroizma pridobila največ prijateljev. Vojna odškodnina bi izpadla čisto drugače kakor je, če ne bi Italijani zaradi nas dosegli, da se je srbska vojna odškodnina znižala za nekaj milijard. Kako bi končno stala srbska valuta, če bi bili Srbi sami in brez italijanskega sovražstva!

Srbi nas ne potrebujejo niti v vojaškem niti v gospodarskem oziru. Politično pa smo jim v škodo.

Jasno je, da imajo Srbi, ki so najmočnejši v državi in ki so nositelji državne ideje, tudi največ veljave v državi. Kar je imajo preko tega, to je jasno napačno. To se pa da odpraviti samo na ta način, da si znamo mi z delom priboriti veljavo. S hujškarijami se seveda to gotovo ne zgodi.

Enako žalostna resnica je, da imajo Srbi tudi premnoge napake, ki jih pa mi ne bomo odpravili s tem, če jim jih bomo očitali s sovražstvom v srcu, temveč le s tem, če bomo govorili glede njih z njimi kot prijatelji. In zopet je tu hujškarija napačna.

Iz povedanega je jasno, da zahtevamo naš interes in naša korist, da živimo s Srbi skupno. Življenje pa končno hoče, da moramo živeti skupno. Ker je resnica torej taka, zato je potrebno, da živimo sku-

paj kot prijatelji in bratje, ne pa kot sovražniki.

Najslabši človek je tisti, ki pri- nese v družino razprtijo. In da so klerikalci taki ljudje, to so dokazali s svojo hujškarijo pod geslom „Proč od Srbov!“

Zato pa ljudstvo: „Proč od klerikalcev! Proč od izkoriščevalcev ljudstva!“

Uspehi naših poslancev.

Davčne knjižice so dovoljene.

Pod pritiskom interpelacije tovariša Ureka, ki smo jo priobčili v 23. številki „Kmetijskega lista“, je prejel klub SKS od finančnega ministra obvestilo, da so davčne knjižice dovoljene.

Finančni minister je izdal naredbo, po kateri morajo davčni uradi na zahtevo posameznika izdajati davčne knjižice, prejemanj na nje vplačila in iste zabeleževati v knjižico.

Davkoplačevalci! Zahtevajte zato- rej povsod davčne knjižice! Uradni- ka, ki bi Vam ne hotel ustreči, pa na- znanite nam! Priporočamo Vam pa, da potrpite nekaj tednov, da si more- jo davkarje med tem nabaviti knjižice!

Pomanjkanje tobaka.

Glede te zadeve so pošali naši poslanci interpelacijo, ki je bila objavljena v 23. številki našega lista in s katero so poslanci enmerno zahtevali, da se naredi pomanjkanju toba- ka v Sloveniji konec.

Na interpelacijo je odgovoril fi- nančni minister z ogorčenjem nad brezbriznostjo tobačne uprave v Slo- veniji, ki se ne briga za zadostno množino tobaka, katerega je v drža- vi v preobilici. Ker je zaradi neuteme- ljenega pomanjkanja tobaka v Slove- niji občutno prizadeto občinstvo, dr- žava pa prikrajšana na dohodkih, je izdal finančni minister ostro naredbo, s katero se bo pomanjkanje tobaka v Sloveniji skoraj odpravilo.

Tako so naši poslanci zopet do- segli dve važni pridobitvi za ljud- stvo, klerikalni poslanci pa maza- jejo svoje brezpomembne in samo stran- karske avtonomistične izjave. Kje je torej ljudsko delo?

Zato proč od hujšakcev in proč od mazačev za strankarska korita! Živejo delo naših poslancev!

Laž.

Slovenski listi prinašajo vesti, da je klub naših poslancev stavljal pred- log glede razdelitve Slovenije v dve pokrajini.

Vse take in enake vesti so neistini- te in napačno izmišljene, v gotovih primerih pa naravnost lažne ter ni- majo drugega namena kakor z lažjo nam škodovati.

Pozivljamo vse tovariše in vse pri- staše, da nastopijo z vso odločnostjo proti tej novi laži in da razkrinkajo vsakogar, ki bi kljub pojasnilu po- navljal neresnico, za grdega lažnika.

Ni ga sredstva, ki ga ne bi upora- bili naši nasprotniki proti nam, toda ni je pa tudi na svetu sile, ki bi zlo- mila silo našega gibanja.

Zato kvišku glave! Vsaka laž naj Vam bo le dokaz, da smo nevarni vsem škodljivcem ljudstva, ki nas za- radi tega napadajo z vsemi lažmi.

Toda obračun še pride in skoraj- nja prihodnost bo pokazala, kdo je priboril slovenskemu ljudstvu samo- upravo.

Naj se tedaj pripravijo klerikalci!

Stranka brez časti.

V 64. številki slaboglasne „Straže“ je napisal sloviti F. Z. pod gorenjim naslovom članek, ki je nov dokaz klerikalne podlosti in klerikalnega lo- povstva.

V članku si dovoljuje dični F. Z. gorostasnost, da smo mi stranka brez časti, ker — čujte in strmite! — propadajo demokrati. Mi torej nismo stranka brez časti, ker smo morda storili kake nečastne stvari, temveč mi smo nečastni zaradi tega, ker ima- jo grehe na vesti drugi. Pričakujemo samo še, da se povzpne brihtni F. Z. do novega obrekovanja in reče: „Ker nihče v Sloveniji ne dvomi več, da smo mi klerikalci največja sramota za slovenski narod, zato je SKS stranka brez časti!“ Prvi del te trdi- tve mu pač iz srca prizna vsa Slove- nija, ki je protiklerikalna prav zaradi klerikalnih lumparij. Da se pa na dru- gi del mora človek le smejeti, ali da mora vsak poštenjak na tako brez- sramno obrekovanje samo pljuniti, je tudi jasno.

Toda kakor je podlost klerikalnega obrekovanja očividna, tako gotovo pa je tudi, da si je zaslužila klerikal- na stranka s svojim vplivnim član- karjem F. Z. prva pravico do naslo- va „Stranka brez časti“. Kako naj vendar zaznamujemo drugače to stranko, ki trpi in celo objavlja naj- težja obrekovanja na podlagi takih famoznih dokazov, kakor je ravno dokaz gospoda F. Z.

Za klerikalno stranko pa niti ni bilo treba tega dokaza. G. F. Z. bi si v resnici lahko prihranil trud, če je hotel pripomoči svoji stranki do ža- lostnega slovesa „stranke brez časti“, ker o tem čivkajo že vrabci na strehi. Nemški pregovor pravi: „Der grösste Schuft im ganzen Land, das ist und bleibt der Denunziant.“ (Naj- večji podlež v vsej deželi je in ostane denunciant.)

Pred sodiščem je dokazano, da je klerikalni župan Vehovec med vojno denunciral ljudi, da je mogel zadosti- ti svoji nizkotni maščevalnosti. Vsaka pošena stranka bi takega človeka za- podila od sebe. Ni pa tega storila klerikalna stranka, ki je nasprotno še naprej zaupala Vehovcu častna me- sta. Je pač stranka brez časti, ki živi- ga na vse zahteve poštenosti.

Drju. Peganu so bile dokazane pred sodiščem take stvari, da mu je morala njegova stanovska korporaci- ja prepovedati za dalj časa izvrševa- nje odvetniškega posla. Vseeno je Peg- an še naprej optr na simpatije klerikalne stranke, ki hoče naravnost za- sloveti po svoji brezčastnosti.

Med vojno so se do kosti razgalili vsi klerikalni voditelji kot najbolj brezvestni izkoriščevalci ljudstva, vsa dežela je polna pritožb nad delom raznih aprovizacij in drugih sličnih institucij — toda ali ste že slišali, da

Ne podpisujte nobenih izjav, ki vam jih predlagajo klerikalci, ker vse njih izjave so sleparija!

bi poklicala stranka na odgovor le enega teh ljudskih škodljivcev? Kako tudi, ko se zbirajo pri klerikalcih le koritarji, ki so vrgli od sebe vse, samo da žive udobno življenje ljudskih pijavk. Ne samo stranka brez časti, temveč stranka brezčastnih koritarjev je klerikalna stranka.

Pravijo, da so za vero. Kako pa naj bodo za vero, če so njih voditelji samo bivši brezverci? Kako pa naj bodo ti za svetost vere, če je vse njih delo sama gola nepoštenost? Toda vero potrebujejo, da bi z njeno pomočjo lažje sedeli na tilniku slovenskega kmeta. Da, samo toliko jim je za vero! Naj veruje slovenski kmet karkoli hoče, to jih ne briga. Njih skrb obstoji samo v tem, da uboga kmet duhovno gospodo in da ji prinaša plod svojega znoja. Zategadelj se bore ti ljudski sleparji proti nam kakor besni ter nas obkladajo z vsemi obrekovanji, samo da bi mi izgubili zaupanje naroda in da ne bi mogli izvesti tega, kar hočemo, to je, da bi slovenski kmet pač veroval v pravo krščansko vero, da pa ne bi pustil, da bi mu kdo sedel na tilniku. Nobenega jerebista nad slovenskim kmetom ne priznavamo in ne trpimo in zato nas napadajo s svojo gnojnico laži. Ti ljudski sleparji čutijo, da jim bomo iztrgali vlado iz rok in da bomo oprostil slovenskega kmeta; zaradi tega nas tudi napadajo, da bi se rešili svoja korita, ti brezvestni ljudski izkoriščevalci.

Pravijo, da so za narod, da so za ljudstvo. Danes pa se laskajo Karlu, nasledniku onih Habsburžanov, ki so preko 600 let vihteli bič nad slovenskim kmetom, ki so ga spravili ob njegovo »Staro pravdo«. Srečno in dobro je živel slovenski kmet, ko je bil še svoboden in ko še ni poznal ne plemstva in ne trovov, temveč samo delavne poljedelce. Pa prišli so tuji nemški grofi in z vojaško silo mu vsilili krivico za krivico. Toda globoko v srcu slovenskega kmeta je bila pisana njegova »Stara pravda«, ki ni poznala ne nasilja in ne krivice. In čeprav so nemški grofi naenkrat dejali, da je izgubljena pisana »Stara pravda«, je vendar le-ta živela v srcih naroda, kakor živita večna pravica in poštenost med našim ljudstvom. In dasi je bila udušena kmetska vstaja, dasi je bil na predlog škofa Draskoviča kronan Matija Gubec z žarečo krono na razbeljenem železnem prestolu, vendar ni umrla »Stara pravda«, ki živi še dandanes in ki vstaja danes k novemu življenju. Rešiti »Staro pravdo« pozabljenja, je naša naloga in naš cilj. In zato so proti nam oni, ki so bili od nekdaj v vrstah njenih grobokopov.

Naj nas napadajo, naj nas psujejo, naj nas obrekujejo, mi stojimo trdno in za nami slovensko ljudstvo! Zmagala bo pravica, zmagala bo »Stara pravda« in zmagalo bo poštenje, pa naj se zgrize od jeze stranka brez časti, stranka ljudskih sleparjev.

Zato pa, kmetovalci, v boj proti brezčastnežem, v boj proti izkoriščevalcem, ker Matija Gubec, mučenik »Stare pravde«, mora biti maščevan! In gospod F. Z. je dokazal s svojo nesramnostjo, da se mora zgoditi to čim prej.

V boj za »Staro pravdo«!

Kako so zapravljali ljudski denar.

Korupcija in brezvestno gospodarstvo, ki poznata samo umazano osebno korist, sta bila že od nekdaj edino načelo klerikalcev. Kamor le pogledamo, vidimo to, in kjerkoli je zavladala klerikalna roka, tam se je vgnezdilo najbolj umazano koritarstvo.

Sedaj sta razkrita zopet dva nova primera, ki jih je obravnavala deželna vlada na svoji seji dne 30. maja.

Leta 1917. je posodil Kranjski deželni odbor klerikalni »Zadružni centrali« 458.000 K, da jih razdeli posojilnicam. »Zadružna centrala« je pač denar vzela, ni ga pa razdelila posojilnicam, ampak ga je porabila za umazane strankarske in osebne spekulativne namene.

Ko se je po preobratu zaradi tega odredila revizija, se je dognalo, da so bili tozadevni spisi odstranjeni. Spise je vzel dr. Pegan že leta 1917. in jih ni več vrnil. Izgovarja se na mrtvega dr. Lampeta.

Toda pravica zmaguje vedno in proti »Zadružni centrali« je vložena tožba. Poslednja ponuja sedaj poravnavo, ker se boji, da zve za njeno nečedno manipuliranje z denarjem javnost. Toda poravnava je deželna vlada odbila in tako bo klerikalno koritarstvo razgaljeno pred sodiščem.

Še bolj kričeca pa je druga korupcijska afera klerikalnih avtonomistov. Človek bi se kar za glavo prijel, da je kaj takega sploh mogoče!

Leta 1918. je kupil klerikalni deželni odbor v Švici 100 švicarskih krav za 220.000 švicarskih frankov. Po pogodbi bi se moral ta denar plačati najkasneje do dne 31. decembra 1921., in sicer v švicarskih frankih (to so modrijani, ti naši klerikalni koritarji!) s šestodstotnimi obrestmi. Tako moramo po današnjem kursu plačati za 100 krav nad šest milijonov kron. Deželni odbor pa je dobil za te krave, ki jih je prodal ob preobratu, celih 240.000 kron!

Gospodarili so torej tako, da velja našo deželo ena krava okoli 60.000 kron.

Ker deželna vlada danes niti nima denarja, da bi plačala te »zlate« krave, ne bo ostalo nič drugega, kakor da bo posegel v žep Beograd in plačal iz ljudskega premoženja drage krave, ki so jih kupili nezmožni in koruptni klerikalci.

V resnici lepa avtonomija nas čaka, če bodo smeli klerikalci zopet neomejeno vladati v deželi.

Že razumemo, zakaj se ogrevajo klerikalci tako za avtonomijo. Kadar se zapravljajo milijoni, tedaj odleti vedno kak tisočak v privaten žep. In za tiste tisočake jim je.

Ampak ljudstvo, ali boš res še trpelo pijavke svojega dela na svojem telesu? Zato proč s koritarji, proč s klerikalnimi »gospodarji«!

Vsem zaupnikom Samostojne kmetijske stranke.

Vzlic ponovnim pozivom nam še vedno niste vsi izporočili izida volitev v občinske odbore. Da nam bo mogoče čisto natančno ugotoviti izid teh volitev in sestaviti točen pregled o njih, Vas nujno prosimo, da nam čim prej pošljete odgovore na te-le tri točke:

- 1.) Ime občine?
- 2.) Koliko odbornikov so dobile: SKS., SLŠ., JSDS., NSS., komunisti, JDS.?
- 3.) Kateri stranki pripadajo župan in občinski svetovalci?

Tajništvo
„Samostojne kmetijske stranke“.

Praški izlet.

Pot v Prago.

Ne pod najboljšimi znaki smo se odpeljali iz Zidanega mosta proti Mariboru. Vlak je bil sestavljen iz, skoraj bi rekli, predpotopnih vagonov, v Mariboru pa je poskrbela obmejna policija, da smo brez potrebe izgubili štiri ure. V svojo uradniško moč zaverovani uradniki so nam delali zaradi potnih listov sitosti in šele intervencija dr. Brenčiča je preprečila daljnje čakanje. Pozivljamo naše poslance, da nastopijo z vso odločnostjo proti takemu uradovanju. Na naše ljudi je skrajno mučno vplivalo, ko so videli v Nemški Avstriji, kako tam z nami vse bolj prijazno postopajo. Res je sicer, da je lačna Avstrija, ki se živi le še od tujcev, ker je v to prisiljena, napram njim naravnost uslužljivo prijazna, in tudi to priznamo, da je proti tihotapcem umestna največja sirogost. Toda oficelnemu izletu, ki ga priredi država, pa se vendar ne smejo delati zapreke, kajti v takem primeru je »natančnost« naravnost škodljiva.

Pot skozi Nemško Avstrijo je šla gladko, dasi dokaj počasi. Slika, ki jo nudi današnja Avstrija, je žalostna. Postaje zamernarje, uradnikov vse polno, draginja velika in povsod se vidi, kako se živi vsa dežela samo od dela, ki je bilo storjeno prej. Na drugi strani je pa tudi jasno, da so vse obupne tožbe avstrijske vlade o

neznosnih razmerah in vsi njeni klici po odpomoči lažnivi, ker bilo bi vse dobro, če bi Avstrija pričela z delom. Ravno dela se pa vidi tam najmanj.

Končno smo vendar prišli do češke meje in že takoj na meji je bilo videti, da smo prišli v bratsko deželo. Carinarnica je opustila pregled, enako nas je obmejna policija pustila pri miru in povsod so nas pozdravljali iskreno in pristrčno. Čim bolj smo se bližali Pragi, tem bolj je rastlo povsod pristrčno zanimanje za nas in v Benešovem smo doživeli že prvi oficelni sprejem. Sicer v hitrici prirejen, vendar zato tem bolj iskren sprejem je bil nekako prednaznanilo vseh lepih dni, ki so nas čakali v Pragi.

Sprejem v Pragi.

Ko je privozil vlak na praški kolodvor, je zaigrala češka vojaška godba našo in češko himno, številno zbrano občinstvo, na čelu mu naš poslanik g. minister Ivan Hribar, pa nam je priredilo pristrčne ovacije. V imenu mesta Prage nas je pozdravil nato župan dr. Baxa. Za češko poljedelsko stranko je govoril predsednik parlamentarne skupine poljedelcev, poslanec dr. Prokůpek, v imenu vlade pa bivši minister Staněk. Za pristrčen sprejem se je zahvalil šef v poljedelskem ministertvu, g. Nešić, ki je poudarjal važnost medsebojnega spoznavanja in zblíževanja obeh slovanskih narodov. Med viharinimi pozdravi številno zbranega občinstva so se nato izletniki, spremljani od vojaške godbe, podali v svoja prenočišča.

Sprejem pri našem poslaniku.

Na Mali Strani, v nekdanji malteški palači, ima poslaništvo sijajne prostore. Vsa luksurioznost bogatih vitezov, ki so bili pač bolj vojaki kakor duhovniki in ki so imeli več zmisla za posvetno kakor pa za duhovniško življenje, odseva v teh dvoranih. V to palačo je povabil naš poslanik, g. minister Hribar, vse izletnike na čaj. Prijaznemu povabilu so se odzvali izletniki polnoštevilno, tako da so bile sicer prostrane dvorane stare palače skoraj prenapolnjene.

Ko so si ogledali izletniki zanimivosti poslaništva, jih je pozdravil g. minister Hribar s krasnim in globoko patriotičnim govorom. V svojem govoru je poudarjal veliki pomen, ki leži v tem, da si je priboril jugoslovanski narod to veljavo, da more sprejeti tudi v daljnji Pragi svoje rojake na jugoslovanskih tleh, kajti poslaništvo tvori jugoslovensko posest, na kateri velja samo jugoslovanski zakon. Pozival je vse izletnike da delajo, zvesti svojemu konservativizmu, ne reacionarnemu, temveč samo vrednote ohranjajočemu konservativizmu, za državo, ki je prav sedaj s sprejetjem ustave (viharno ploskanje in odobravanje) položila trdne temelje svojemu obstoju. Z »živim« klicem na kralja in regenta je končal g. poslanik svoj sijajni govor.

Za njim je govoril predsednik in voditelj češke kmetijske stranke, bivši minister Švehla. V slavo pespe zemlji in onim, ki jo obdelujejo, je izvenel njegov govor, ki ostane gotovo vsem izletnikom v neizbrisnem spominu.

Po končanih govorih so se razšli izletniki po vrtu poslaništva, kjer so jih čakala bogata okrepčila.

Sprejem, ki ga je pripravil g. minister Hribar, je ganil vsakogar, ker je bil tako pristrčen, iskren in gostoljuben, kakor ga doživi človek le redkokdaj.

Storimo zategadelj le svojo dolžnost, če v imenu vseh izletnikov ponovimo še enkrat svojo zahvalo g. ministru I. Hribarju za njegovo resvzorno gostoljubje. Iskrena hvala mu!

(Dalje prihoduje.)

Gospodarstvo „Gospodarske zadruge v Gornji Radgoni“.

V letošnji 20. številki »Kmetijskega lista« smo v članku »Klerikalno gospodarstvo« na kratko opisali brezvestno gospodarstvo »Gospodarske zadruge v Gornji Radgoni«. Na ta članek je odgovoril g. ravnatelj Neudauer v »Murski straži«, pozivljajoč našega dopisnika, naj naznanj svoj naslov, da mu da prihko svoje trditve dokazati pred sodiščem. Dalje izjavlja, da so članom »Gospodarske

zadruge« vsak čas na razpolago knjige in zadružna korespondenca.

Z ozirom na ta »Poziv« so šli trije naši tovariši, obenem tudi člani zadruge, dne 3. junija ob petnajstih v osrednjo pisarno omenjene zadruge, da bi dobili pojasnila in se tudi prepričali o resničnosti poziva g. Neudauerja. V pisarni so zaprosili naši trije tovariši g. revizorja v navzočnosti g. Neudauerja, da jim da, oziraje se na poziv v »Murski straži«, pojasnila o poslovanju »Gospodarske zadruge«. Na to prošnjo je odgovoril g. revizor: »To so tajnosti, katerih ne moremo dati v javnost in katere imajo pravico zahtevati od nas samo občni zbor in revizorji, Gospodarske zadruge«, ne pa posamezni zadružni člani. G. Neudauer sploh ni bil upravičen tega pisati v imenu »Gospodarske zadruge«, niti nima pravice, dati naše trgovske korespondence komu na vpogled. Na to so naši trije tovariši odšli.

Da, gg. Neudauer in tovariši, slabo pot ste si izbrali, da bi se Vam posrečilo spraviti resnico s sveta. Pripominjamo, da je vse res, kar smo pisali o Vas, in še celo mnogo več.

Zaradi že v zadnjem našem članku omenjenih tristošest kron še pripominjamo: V tajni seji načelnštva »Gospodarske zadruge«, ki je bila dne 12. julija 1920., je Vas, g. Neudauer, naš tovariš dvakrat vprašal, zakaj se Perkota ni odtegnilo že omenjenih 20 odstotkov od prodanega in jako slabega manufakturnega blaga. Vi ste rekli, da je bilo to nemogoče, ker ste Perkota takrat, to je dne 5. maja 1920., popolnoma izplačali, in da ne more ničesar več terjati na račun že omenjenega blaga. To je bila nesramna laž! Res pa je, da Perko od Vas takrat ni vsega denarja prejel in da ste torej s tem zadrugo oškodovali za približno tristošest kron.

Dne 10. januarja 1920., je izročil poslovodja osrednji pisarni, to je g. Jerebiču, 17.285 K, ki še dne 22. junija 1920. niso bile vknjižene.

G. Neudauer! Ali si ni tudi po Vašem povelju pustil Vaš bratec Jerebič lansko leto narediti v Mariboru na račun »Gospodarske zadruge« novo pohištvo za 18.000 K? Ali ni pod istim imenom prišlo to pohištvo na postajo v Gornji Radgoni?

Ker ste, g. Neudauer, tako pošteni, povemo tudi javnosti, da je usnje, omenjeno že v zadnjem članku, z Vašo pomočjo iz nemške Avstrije v Vašo podružnico v Murski Soboti vtihtal Anton Verdič v Petancih (Prekmurje), sicer trgovec v Gradcu. Za usnje ste tihotapcem izplačali 28.000 K. Imenovani je dobil potem baje pet dni zapora, »Gospodarska zadruga« pa denarno globo 150.000 kron.

Tudi glede že omenjenega in zaplenjenega gumija za cepljenje trste lagali na verižniškem uradu v Gornji Radgoni dne 22. junija 1920., da je bila upravičena dražja prodaja gumija vsled tega, ker se je Vam en kilogram gumija pokvaril. Sami pa ste rekli 23. junija 1920. v posojilnici našemu tovarišu, da ste omenjeni gumi z vrelo vodo polili ter pokvarili, da ste se lahko g. komisarju lagali nasprotno. Vsled te lumparije je bil celo Vaš črni general, Janko Pelc iz Polje, pozvan na komisariat za dan 22. junija 1920., kar je gotovo razvidno iz uradnih aktov.

Tudi že omenjeno galico ste prodali za oderuško ceno negovski graščini in le spričo energičnega nastopa našega tovariša F. K. je verižniški urad dne 11. junija 1920. Vam galico zaplenil. Kakor smo že zadnjič rekli, so se vse klerikalne lumparije zabašurile do danes, sedaj pa mora biti konec temu početju.

Dne 14. junija 1920. je dejal g. župnik Kocbek pri redni seji načelnštva glede zaplenjene galice dobesedno to-le: »Komisar je meni rekel, da pusti celotno ravnanje zapreti na šest mesecev. (Župnik je, smeje se pripomnil: »Bom vsaj enkrat zaprt!«) Napeli smo vse sile, da smo stvar potlačili in da ne bo nič iz tega«. In to se je žalibog tudi zgodilo.

Tudi povemo naši javnosti v pojasnilo, da si je najel dični g. Neudauer v Križevcih njemu enakega brata, posojilniškega tajnika Šantla. Zadnji je v Prekmurju za »Gospodarsko zadrugo« nakupoval od ondotnih posestnikov pšenico kilogram 6 do 8 kron in jo prodal »Gospodarski za-

drugi« kilogram po 11 do 12 kron, in sicer v velikih množinah. Končno je Šantla kaznoval verižniški urad v Gornji Radgoni in na zahtevo ga je načelnštvo izbacilo iz »Gospodarske zadruge«.

Zaradi tudi že omenjene moke pa moramo še pripomniti, da sta gg. Neudauer in Jerebič poslala uradnika J. R. v Mursko Sobotu z izrecnim poveljem, da mora tam pri civilnem komisariju izprositi dovoljenje, da se bo mogla moka od tam na Cankovo voziti, ker baje podružnici v Cankovi moka manjka. Bila pa je to nesramna Neudauerjeva preveza. Prvič je bila podružnica v Cankovi z moko preobložena in se je iz njenega skladišča samo meseca julija 1920. izvozilo v Radgono za K 151.882-90 moke. Moka iz Murske Sobot se je vozila čez Cankovo, od tam pa čez državno mejo nad Zenkovi v Radgono k Rudolfu Voglerju, kateri jo je tudi dne 26. julija 1920. izplačal uradniku »Gospodarske zadruge«.

Resnica je tudi, da so podružnice »Gospodarske zadruge« v Prekmurju nečlanom vse blago za 10 odstotkov dražje prodajale kakor članom. To je bilo patriotično delo Neudauerja & Komp. v Prekmurju. Kako je učinkovalo to na ubogo ljudstvo, o tem si naj trezni in resni rodoljubi sami napravijo sodbo!

Nadalje naj pripomnimo glede že omenjene moke za ubožno akcijo še to-le: Zitni zavod v Ljubljani je poslal skupaj tri vagone moke za revne sloje v ljutomerskem političnem okraju. Ta moka se je po ukazu okrajnega glavarstva ljutomerskega izročila naši vrli »Gospodarski« zadrugi, ki je baje po iniciativi političnega oblastva vse tri vagone moke prodala po običajnih cenah v svojih trgovinah. Ker se je baje moka za reveže samo za dve kroni od navadnih tržnih cen razlikovala, je izkupiček, to je razlika v znesku 63.000 K ostal »Gospodarski zadrugi«, dokler ne ukaže okrajno glavarstvo v Ljutomeru, da se porabi ta denar v splošno korist revežev. Za kak namen se je ta vsota porabila, nam do sedaj ni znano. Tukaj je imela »Gospodarska zadruga« dvojno korist. Prvič za isti čas mnogo moke, drugič brezobrestni obratni kapital na račun najrevnejših za svoje dokazano verižništvo itd. Vse to na krščanski podlagi!

G. »Plevjakov« Lojzek, za danes toliko. Več prihodnjič!

Gospod državni pravdnik, sedaj imate Vi besedo. Naše tovariše poslance pa ponovno prosimo, da tej klerikalni lumpariji posvetijo vso pažnjo, da se ne bo to zabašurilo in da vse krivce zadene stroga kazen ter da nas enkrat rešijo teh neznosnih razmer. Hočemo samo, da zмага pravica nad krivico in da se prepričamo, da ima še pri nas pravica odločilno besedo. Si non es vocatus, fac, ut voceris (če nisi poklican, skrbi, da boš poklican)!

Pokrajinske vesti.

(Ugotavljamo še enkrat,) da so vse vesti, da bi staval klub naših poslancev kak predlog glede delitve Slovenije, neresnične. Klub naših poslancev ni staval nobenega takega predloga, kakor nas oficelno obvešča klub SKS.

(Tovariš minister Pucelj za po toči poškodovane kraje kamniškega okraja.) V kamniškem okraju, zlasti v Vodicah in njih okolici, je povzročila toča neizmerno škodo, nekaterim občinam je celo popolnoma vse uničila. Krajevni odbor SKS. v Vodicah je zaprosil po deželni vladi takoj za pomoč. Ker pa so denarna sredstva pokrajinskih vlad pičla, zato se je obrnil gospod deželni predsednik dr. Vilko Balistič še osebno na našega tovariša ministra Pucelja, kateremu se je posrečilo dobiti od ministrskega sveta dovoljenje, da sme v zmislu § 11. pravilnika o ustroju razredne loterije iz njenih prihodkov izplačati deželni vladi v Ljubljani za prizadete občane znesek 80.000 kron.

(Poverjenik za kmetijstvo, tovariš Franc Demšar,) sprejema stranke vsake srede in vsak petek od devetih do trinajstih v uradu poverjenstva za kmetijstvo v Ljubljani v Marijanišču na Poljanah čisti.

(Uradni dan v Celju) bo imel poverjenik za javna dela, dipl. agr. A. Jamnik, v ponedeljek dne 20. junija t. l. od devetih do trinajstih na okrajnem glavarstvu v Celju. Sprejemal bo stranke v zadevah, ki se tičejo poverjenstva za javna dela.

Zahtevamo vse pravice nele za tvorniškega, ampak tudi za kmetijskega delavca.

(Kmetijsko predavanje) bo v nedeljo dne 19. junija ob devetih v Celju v salonu gostilne celjskega »Narodnega doma«. Predaval bo dipl. agr. A. Jamnik o razvoju rastlin, njih hranitvi in sredstvih za doseg večje produktivnosti. Kmetovalci, udeležite se tega poučnega predavanja polnoštevilo!

(Krajevni odbor SKS. se je osnoval v Ljubljani.) Njegov predsednik je tovariš inž. Kosmač, podpredsednik tovariš inž. Župančič, poverjenik tovariš tajnik Bukovec, kolporter tovariš urednik Železnikar, blagajnik tovariš upravnik Vičič, odbornika pa tovariša akademik Jesih in inž. Ružič. Ustanovni občni zbor, ki se je vršil dne 9. t. m., je otvoril podpredsednik pokrajinske vlade, tovariš Dobnik, na kar je tovariš Železnikar razložil namen in pomen te organizacije. Zelo številni udeleženci so po zanimivi debati, ki sta se je med drugim udeležila tudi oba poverjenika tovariša Demšar in Jamnik, z navdušenjem pritrdili tej preprosti organizaciji somišljenikov SKS. v Ljubljani. Zbor je zaključil z lepim in stvarnim govorom novih predsednikov tovariš Kosmač. Novemu odboru želimo kar največ uspeha.

(Občni zbor okrajne organizacije SKS. v Velikih Laščah.) V nedeljo dne 2. t. m. so se zbrali zastopniki vseh krajevnih organizacij velikolaškega sodnega okraja ter si ustanovili okrajno organizacijo. O pomenu organiziranja kmetijskega stanu sta poročala strankin tajnik Bukovec in tovariš I. Marinko. V odbor okrajne organizacije so bili poklicani vsi načelniki krajevnih organizacij velikolaškega sodnega okraja, za poverjenika okraja pa je bil soglasno izvoljen tovariš Pirkovič iz Velikih Lašč. Za okrajno načelnštvo v Ljubljani sta bila določena tovariša Pirkovič in Franc Novak iz Hlepe. Na občnem zboru se je nabralo za tiskovni sklad 330 K. Ziveli darovali!

(Za ljubljanskega župana) je bil izvoljen narodni socialist Anton Pesek, za podžupana pa socialni demokrat dr. Perič.

(Za župana mesta Maribora) je bil izvoljen socialni demokrat Grčar, in sicer s pomočjo klerikalcev. Narodni socialist Roglič je ostal v manjšini in je bil izvoljen za podžupana. Klerikalci so za svoje glasovanje dobili dva svetovalca, in sicer dr. Leskovarja in Žebota. Tako se družijo klerikalci z najboljši protiversko stranko, samo da pri bore pri tem kak udočen kotiček za svojo stranko. V resnici — stranka koritarjev!

(Preklicane avtonomistične izjave.) Županost na Muljavi in na Krki sta preklicali klerikalne avtonomistične izjave. Ne bo nič kruha iz klerikalne sleparske politične moke. Poštenje zmaguje in SLS je zapisana pogin.

(Vrednost klerikalnih avtonomističnih izjav) osvetljuje ta-le resnični dogodek iz Višnje gore: Novemu občinskemu odboru je predložil znani klerikalni agitator Erjavce, načelnik okrajnega cestnega odbora, fotograf in župan (torej zelo vsestranski človek) v podpis znano klerikalno avtonomistično izjavo s sledečim utemeljevanjem: Kdor je za to, da pride okrožna komanda iz Celja v Ljubljano in da se vsepovsod slovensko uraduje, ta naj podpisne predloženo izjavo. Ker so naravno vsi navzočni bili za to, so podpisali izjavo, ne da bi jo prebrali. V izjavi seveda o obeh zahtevah ni niti besedice.

(Kako je resničen in potreben naš današnji uvodnik) kaže naslednji dogodek: V Višnji gori sta se pogovarjala župan Erjavce in neki naš pristaša. Tekom pogovora je dejal Erjavce: »Saj SKS. ni niti tako slaba. Ima samo eno napako, to je, da je za Srbe. Bolje bi se nam godilo pod staro Avstrijo, kakor pa sedaj pod Srbi.« V pomirjenju povemo gospodu Erjavcu to-le: Mi smo za Srbe, v kolikor smo za Hrvate in Slovence, ker smo za edinstvo Jugoslovenov. Prav radi pa priznamo, da smo proti stari in novi Avstriji, ker nam je interes naroda več kakor pa interes stranke. Ker pa je klerikalcem stranka vse, zato so oni trenutno proti Srbom. Toda počakajte samo, da da Pašić Korošcu ministrski stolček, pa boste skoraj videli, kako znajo tudi klerikalci hvaliti Srbe. Ker pa tega ni — pa »Proč od Srbov!«

(Javno vprašanje poverjeništvu za socialno skrbstvo.) V občini Kompolje v političnem okraju kočevskem se nahaja invalid z 80odstotno invaliditeto, Jože Mustar, ki je vložil že tri prošnje za podelitev trafike, ki jo ima bogat posestnik. Vse tri prošnje so bile zavrnjene, ker je Mustar pristaš SKS., dosedanjí trafikant pa klerikalec. (Občina je imela namreč do sedaj klerikalnega gerenta.) Vprašamo zato deželno vladu, da nam pojasni vladno naredbo, po kateri naj dobe tobačne trafike edinole invalidi, ker mi ne moremo razumeti tega, kako da ne more kljub jasni zahtevi zakona priti naš pristaš do svoje

pravice. Občinske može, ki bi napačno poročali o tej zadevi, pa naj pokliče vlada na odgovornost, ker njih dolžnost je; da poročajo po pravici in brez ozira na to, ali ustrezajo s tem klerikalcem ali samostojnim, kajti pred zakonom smo vsi enaki, kar mora uveljaviti deželna vlada, posebno kadar gre za potrebnega in popolnega invalida. Upamo, da bo imel naš apel popola uspeh in da bo storila vlada svojo dolžnost.

(Klerikalci bijejo samega sebe po zobeh.) Glavno Koroško glasilo, mariborska »Straža«, ljuto napada našega ministra tovariša Pucelja, in sicer to pot kot zaščitnika klerikalizma, kot srednjeveškega mračnjaka in nazadnjaka, pri čemer citira napad bosanskih Turkov v takem tonu, da se vidi, da so naši duhovniki v tej stvari na turški strani. Kaj pa se je tako strašnega zgodilo? Poljedelski minister tovariš Pucelj je izdal pravilnik o otvarjanju nižjih kmetijskih šol. V tem pravilniku je tudi točka, da se pouk začne s klicanjem sv. Duha. Muslimani, ki so pogledali samo začetek pravilnika, so se čutili užaljene, ker oni ne poznajo sv. Duha; niso pa pravilnika prečitali niti do srede, ker sicer bi bili našli določbo, da za drugoverce to ne velja in se jim takih ceremonij ni treba udeleževati. Ali za božjo voljo: kaj imajo naši vrli katoličani iz Maribora proti temu, če minister Pucelj odreja, da se otvarja šolski pouk na kmetijskih šolah s klicanjem sv. Duha? Naš tovariš je ostal tudi kot minister zvest program SKS. in je samo temu dosledno ravnal, če je izdal tako naredbo. SKS. je povedala odločno, da bo varovalo vero in verski čut ljudstva, kamor spada gotovo tudi molitev. Kako torej pridejo pobožne mariborske duše do tega, da sramote in napadajo tovariša ministra Pucelja samo zaradi tega, ker je ukazal začenjati pouk na kmetijskih šolah z molitvijo? Na to vprašanje naj nam odgovorita škofa mariborski in ljubljanski!

(»Straža«, cigansko glasilo štajerskih klerikalcev.) je v zadnjih svojih številkah vzela na piko posebno tovariša Drogenika. Vse mogoče mu očita in seveda na način, kakor more to storiti samo najbolj podlo glasilo, ki ga je mogoče najti pod vsem božjim solnce. Ker ni nobena zabava, pečati se z umazanostmi, ki se kar cede iz »Straže«, zato bo tudi naš odgovor kratek. Mogoče je res, da se nekateri poslanci vozijo po Beogradu z različnimi ženskami. Toda, da naših niti eden, je gotovo. Vprašali bi pa »Stražo« samo tako mimogrede, zakaj nosijo vsi slovenski poslanci duhovniki v Beogradu civilno obleko? — Ugotavljamo dalje, da »Straža« v notici z dne 1. junija ni postavila poslanca Drogenika, temveč samo sebe na laž, ker prizna, da je dal župnik zvoniti, da bi tako preprečil shod poslanca Drogenika. In še naprej pravi resnica, da je tudi primer bolnega gostilničarja v St. Rupertu resničen. Da bi pa odgovarjali na razne sirovosti in psovke »Straže«, tega pa v resnici ne moremo storiti, ker so nam preogabne. Pripominjamo le še to, da se čudimo onemu duhovniku, ki more še prijeti v roke tako podel list, kakršen je »Straža«, ker manjkati mu mora pač vsak čut dostojnosti in poštenosti, če se naslaja na tako izprični pisavi, kakršna je lastna »Straži«.

(»Vzorno delavni demokrati« učijo pridnosti naše poslance.) »Nova doba« z dne 14. t. m. se v dopisu iz Šmarja pri Jelšah strašno širokousti, kako delavni da so bili »demokrati« pri zadnjih občinskih volitvah (op. ured.: »Pri kapljici vinca rumelega!«), naši poslanci pa da se za volitve sploh niso brigali. Ne odgovarjajo bi tem ljudem, ki politizirajo samo pri litrih, ko bi tu ne tičali vmes zloba in zavist vsled velikanskih uspehov teh »kmetavzarjev«, ki jih gospodje demokrati tako zelo prezirajo. Rečemo Vam, častita gospoda, samo to-le: Če bosta Vaša z ostanki izvoljena poslance v tako trajnem stiku z Vašimi par volilci, kakor so naši neumorno delavni poslanci s svojimi številnimi kmetijskimi volilci, in če boste v svojih propadlih mestnih in trških trdnjavah, kjer Vam zbog Vašega nedemokratskega dela gorijo tla pod nogami, dosegli take uspehe kot jih ima SKS. v velikih kmetijskih občinah, potem Vam radi priznamo pravico kritike. Sicer pa molčite! Klanjajte se le še naprej internacionalnim socialistom, nobene pravice pa nimate kritizirati in napadati naše neumorne poslance in organizatorje, ki so edino resna trdnjava proti črnim in rdečim brezdomovcem!

(Kmetijski pouk po deželi) bo poverjeništvu za kmetijstvo po možnosti podpiralo in ga prirejalo ob nedeljah in drugih priložnih dneh. Podružnice »Kmetijske družbe«, zadruge, županstva in drugi v poštev prihajajoči interesi, ki žele dobiti za svoje prireditve kmetijske predavatelje, naj se obračajo pravočasno na poverjeni-

Naročnikom! Prihodnji številki bomo priložili poštne položnice za vse tiste naročnike, katerim poteče s pričetkom drugega polletja naročnina. Vse cenjene naročnike prosimo, naj se položnice poslužijo, ker bi bili sicer prisiljeni, jim list ustaviti. — Uprava »Kmetijskega lista«.

štvo za kmetijstvo z naznanilom, k d a j in za kake prilike bi radi dobili predavatelja. V prošnji, ki naj bo primerno podprta, naj se navede tudi, ali se ima vršiti predavanje jutraj ali popoldne. Interesenti morajo preskrbeti voz od zadnje železniške postaje in skrbeti tudi za zadostno udeležbo s strani kmetovalcev. Prošnje na poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani je treba pravočasno vložiti, najbolje en mesec prej, da bo mogoče vse pravočasno ukreniti in objaviti.

(Kmetijski tečaj za učitelje.) Poverjeništvu za kmetijstvo priredi od dne 18. julija do dne 27. avgusta t. l. šesttedenski kmetijski tečaj za učitelje na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu. V ta tečaj se sprejemajo prosilci iz vse Slovenije. Prosilci morajo dokazati: 1.) da imajo najmanj petletno ljudskošolsko učiteljsko prakso in usposobljenosti izpit za ljudske šole; 2.) da so s kmetije doma, oziroma da so se s kmetijstvom že praktično pečali; 3.) da so že po svojem dosedanjem delovanju pokazali potrebno zanimanje in dobro voljo za kmetijski pouk; 4.) da so iz krajev, kjer je upati, da se najprej ustanove kmetijsko-načeljalni tečaji in 5.) da napravijo koncem tečaja izpit o predavani učni stvari in si pridobijo s tem izpričevalo učne usposobljenosti za strokovni pouk na kmetijsko-načeljalnih tečajih. Prosilci naj poleg tega navedejo (brez prilog) v prošnji tudi vse druge običajne podatke: glede starosti, rojstnega kraja, dovršene študij in dosedanjega službovanja kakor tudi glede tega, ali so oženjeni ali ne. — V tečaj sprejeti učitelji dobe na zavodu prosto oskrbo, obstoječo iz preste hrane (zajtrk, kosilo in večerja brez vina) in prostega stanovanja. Med tečajem je pouk nepretrgan (brez dopustov); porabijo se tudi nedelje za poučne ekskurzije. Sprejeti udeležniki se morajo z reverzom zavezati, da se bodo točno udeleževali pouka in se ravnali po vsem po odredbah ravnateljstva. Prošnje za sprejem v kmetijski tečaj je treba vlagati naravnost pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani, in sicer najkasneje do dne 30. junija t. l. Za štajerske učitelje se bodo izposlovali potrebni dopusti.

(Iz Notranjih gor.) Dolgo let je bilo v Notranjih gorah vse mrtvo. Toda sedaj se je to izpremenilo in mrtvilo je veselo končano. Imamo poslanca SKS., našega vrliga tovariša Kušarja, imamo pravega kmetijskega župana in sedaj smo dobili tudi svojega duhovnika, da ni treba ljudem več hoditi eno uro daleč, na Brezovico k sv. maši. Ljudstvo je zadovoljno, samo nekateri Plešivčani od klerikalne armade nočejo nikakor postati zadovoljni. Le-ti so vedno računali, da bodo imeli na Brezovici za župana klerikalnega milijonarja Velkavrh. Toda up je šel slavnostno po vodi. Sedaj se gospoda tolaži s tem, kako nam bodo prihodnjč pokazali. Gospodje Freškovce, Marinč in ostali klerikalni pristaši, zapomnite si, tudi Vi boste skoraj izigrali svojo politiko in četuli pokličete vse goriske »Orlice« na pomoč! Premišljajte lepo tiho svoje ponesrečene naklepe, ki ste jih imeli pred volitvami, ko ste dejali: »Tudi, če si na 16. mestu, boš izvoljen!« — Na žalost pa ni bil izvoljen niti France, ki je bil na sedmem mestu. Zategadelj se je pa v tisti žalostni noči skovala ta-le pesmica:

«Župan bo voljen iz Gorice,
ne hasne žegen iz Vodice!
Plešivčen in pa Zabja vas,
samo tolažba je za Vas.
Unančen in pa Brezovca
naj čakajo Potokarja!»

(V St. Vidu nad Ljubljano) je praznoval »Orel« svojo desetletnico. Veselica, ki jo je pri tej priliki priredil, je dala 9000 kron dohodkov. — Ko so naši pristaši priredili veselico, je pa dala samo čistega dohodka nad 10.000 kron. V katerem taboru je torej ljudstvo? To naj nam povedo klerikalni mazaški listi!

(Z Ježice.) Občinske volitve so zelo poparile bivšega župana Ahlina. SLS, ki je imela prej 21 odbornikov, jih je dobila sedaj samo šest, ker je Ahlinova aprovizacija vsem v predobrem spominu. Brez Ahlina bi dobila SLS. gotovo deset odbornikov, ker pri nas ni strankarstvo prerazvito. To dokazuje tudi shod z dne 1. maja. Ahlin je tedaj objubil delavcem vse mogoče, sedaj pa nimajo delavci kljub svojim 30 glasovom nobenega odbornika. Če bi volili z drugimi delavci, bi dobili najmanj dva odbornika, tako pa so pomagali samo svojim največjim nasprotni-

kom do korita. — Za župana smo izvolili z žrebom proti volji 70 odstotkov vseh volilcev Kosa, ki ga je postavila vlada prej tudi proti volji 70 odstotkov vaščanov za gerenta. Proti izvolitvi so vložili delavci pritožbo. — Vsi pa zahtevamo najodločneje, da predloži biyši župan račune o aprovizaciji, ki jih še do danes ni. Stari časi so minili in sedaj mora biti red, to je vsak davkoplačevalec mora tudi vedeti, kako se uporablja občinski denar. Zato je vsak odbornik, ki ne bi glasoval za predložitev računov, škodljiv vseh občine. Dokaz temu je, da občina še do danes ni prejela preostanka 16.000 kron. Občani, udeležite se občinske seje polnoštevilo, da spoznate, kdo dela v korist občine in kdo proti občini!

(Starološka občina.) Pod tem naslovom je izšel v 21. številki »Domoljuba« članek, v katerem se anonimen dopisnik besno zaletava v SKS., ki mu ne da mirno spati. V prvo mu niso všeč osebe na kandidatih listi, češ, te niso gospodarsko samostojne in zato ne odgovarjajo izzivalni besedi »samostojen«. Dopisnik gotovo ne ve ali pa noče vedeti, da nosinaša stranka ime samostojna, ker je politično res samostojna, nikakor pa ne zato, ker bi bila le za gospodarsko samostojne. Mi vemo dobro, da moremo priboriti gospodarske pravice kmetu šele tedaj, kadar bomo politično močni. Zato pa zbiramo v svoji stranki vse, ki imajo posla s kmetiskim delom, in zato se borimo za politično samostojnost kmeta. Hišo je treba prirediti zidati pri temelju in ne pri strehi! Tako je z našo samostojnostjo, kar naj si »Domoljubov« dopisnik zapomni, ker drugače je grd lažnik! Dalje ne da dopisniku miru tudi »Kmetijski list«, ki, kakor laže dopisnik, popada in grize vse, kar je značajno verskega. Tukaj se najbolj jasno vidi duševno obzorje dopisnikovo, ki smatra klerikalce, njih laži in lumparije za značajno verske zadeve. Pač čudni pojmi o verski značajnosti! Dopisniku je vsakdo čim bolj versko značajan, kolikor bolj udriha po samostojnejih. Blagor ubogim na duhu! — to naj bo neznanemu dopisniku za enkrat moj odgovor. Ako mu pa žilica ne bo dala miru, mu bom pa lahko postregel še z boljimi dovtipi. Ker pa ne maram nikomur delati krivice in nikogar po krivem sumničeti, zato apeliram na dopisnika, naj se podpiše s svojim pravim imenom, s čimer mi bo gotovo rad ustregel, ker upam, da je toliko značajan, da se ne bo skrival za urednikov hrbet in izza njega napadal. Zatorej še enkrat, »versko značajni dopisnik«, na dan s pravim imenom in mirna Bosnal — Samostojne ež.

(Iz Špitaliča.) Kakor smo zvedeli, so tudi v skritem Špitaliču nekoliko oživeli. Pod vodstvom gđe. učiteljice so uprizorili pretečeni mesec zavedni fantje in zavedna dekleta v prostorih Apfalterneve graščine na korist »Jugoslovenske Matice« kar dve igri. G. Apfalter, ki je dovolil uporabo graščine in tudi v vstopnino sam podprl dobro stvar, vsa čast! Zahvala gre tudi grajščinskemu pazniku G. Ivanu Maliju, ki je oskrbel oder in drugo potrebno. Kulise pa so posodili vrli Močičani, za kar njim in G. Kogejju pravi prisrčna hvala. Vse to narodno delo pa ni bilo všeč tukašnjemu g. župniku A. Mezgu, ki je prav pridno agitiral proti prireditvam. Pomagali so mu pri tem žalostnem poslu njegov sluga organist in obema podrejene ovčice. Z vso vmeno so delali proti tej narodni prireditvi in s tem tudi proti »Jugoslovenski Matici« še zadnji dan, t. j. v nedeljo popoldne. Ko se je po popoldanski službi božji igra pričela, je župnik pridržal žene v cerkvi zaradi nekakega pouka kakor je dejal. Namesto pouka pa so morale poslušati uboge žene le strastno gonjo proti igri. Župnik je besnel kakor bi bil divji ter zmerjal uboge ženske tako, da res niso več vedele, ali so že pred peklom ali še v Špitaliču. Konec pouka se je glasil, naj gredo matere, če so še kaj vredne, v grajščino, ter naj dekleta napode domov in strgajo, če ne gre drugače, obleko z njih. — Prav vesel dogodek je bila za našo deco sv. birma, ki je bila v ponedeljek dne 6. t. m. Že v nedeljo se je ves Špitalič odel v cvetje in zastave. Toda žalostno in sramotno dejstvo, da ni bila izobešena nikjer niti ena državna jugoslovenska zastava, moramo pibiti, dočim so na mlajih pred župniščem plapolale mogočne staroavstrijske zastave. Pripomniti je treba, da je bil g. župnik A. Mezeg sam navzoč pri razvijanju teh mogočnih, njemu še danes tako priljubljenih avstrijskih cap. Pa glej ga spaka! Komaj so bile te zastave na visokih mlajih, že se je pojavil orožnik v župnišču in zahteval, da se morajo zastave takoj odstraniti. G. župnik se je začel tedaj jecljaje izgovarjati, da ne pozna zastav, kar je za izobraženega človeka naravnost sramotno. Mlaji so se morali torej podreti in ko so bile z njih za-

stave odstranjene, še enkrat postaviti, seveda brez zastav, ker denarja bi bilo škoda za jugoslovenske zastave. Le nič za narod, pač pa vse za svoj žep!

(Volitev župana v Kostanjevici.) Za župana je bil izvoljen kandidat župnika Podbevška, Janez Colarič iz Orehovca, ostanek izza avstro-šusteršičeve dobe. Kmetje so bili sicer protivni zopetni izvolitvi Colaričevi, toda zleisti so morali spričo župnikovega korobača pod klop. Ta korobač imenuje sicer župnik strankarsko disciplino, ampak čudno je le to, da se župnik sam ne drži discipline po ljudski želji in da mora ubogati vedno samo kmet. Župnik je že dobro vedel, kakšne ovčice je dal na kandidatno listo in kdo se mu bo pustil komandirati. On tudi misli, da mu bo, če mu je zlezlo 16 odbornikov pod klop, ves občinski odbor pokoren. Pa se jako moti! Dotičnik, ki jih je prilimal na klopi okoli peči, bodo že kimali ali z ostalimi osmimi odborniki pa ne bo šlo tako, kakor si je župnik že pri prvi seji domislil. Hotel je namreč izpremenjati dnevni red seje on, gospod-kavalir, ki da ministrantu, kar je ministrantovega. Prvič je šele prestopil občinski prag kot odbornik, pa bi že rad komandiral ne samo svojo stranko, ampak tudi nasprotne stranke. No, župnik se ho sčasoma že prepričal, da znamo ugnati tudi take ptice, kakršni so bivši kaplani od Sv. Petra in Cerknice. Da se je župnik še bolj iz celotne občine norca delal, je kandidiral za podžupana staroga užitarja Švala iz Kočarije, ki je z največjo težavo in mukami vodil in komaj dovršil volitev župana. To bo pa imenitno: župan na enem hribu, podžupan na drugem, občinsko pisarno pa postavite v Prušnjo vas in uradovanje bo v korist strankam, ki bodo imele posla z županstvom. Takega žaljenja kostanjeviška občina pa še ni doživela! Oh, Podbevšek pa zna iz kmeta norce briti. Misli je, da je udaril Kostanjevičane, pa je bič švrknil po lastnih pristaših. Kostanjevičani bodo že prenesli Colariča in Švala, nekaj drugega je seveda, kako bodo okoličani zadovoljni, ko bodo iskali župana in njegovega namestnika po Orehovcu in Kočariji, kadar bo šlo za kako nujno stvar. — Z občinskimi in županskimi volitvami je župnik kostanjeviškimi kmetom napovedal boj do skrajnosti. Dobro! Mi ta boj sprejmemo in ga bomo izbojevali tako dosledno, i kakor smo ga že z drugimi klerikalnimi kavalirji in junaki žalostnega spomina. — Več Kostanjevičanov.

(Iz Velike Loke.) Dne 8. maja je bila pri nas volitev občinskega odbora, pri kateri je SKS. sijajno zmagala. V soboto dne 4. junija pa je bila volitev župana in svetovalcev. Izvoljeni so bili na ta mesta samo naši može. Za župana je bil izvoljen Alojzij Gliha v Veliki Loki, stara naša korenina, odločen in zaveden naš pristaša. Od 24 glasov jih je dobil 23, dokaz, da tudi nasprotniki niso mogli najti na njem madeža in so mu zato kot zavednemu in za obči blagor vnetemu možu dali svoje glasove. Tudi vsi svetovalci, osem po številu, so odločni naši pristaši. Tako je naša občina zopet vstala in prav je trdil govornik, ko je rekel, da je to za našo občino vstajenja dan. Tudi naša občina, je dejal, je imela svoj Veliki petek, tudi njo so bili položili v grob, na katerega so bili zavabili ogromno skalo klerikalne hudobije, ga zapečatili s svojo hinavščino in postavili ob njem stražo Šusteršič-Lampetovih krvnikov. A vse to ni nič pomagalo. Vstala je jaka in močnejša kakor je bila prej, kljub vsemu spletkarjenju nasprotnikov in kljub vsem klavnim shodom in shodičem. Naši ljudje se zavedajo in otrsajo jebrostva ter so pričeli misliti s svojo glavou. Od takrat, ko so kronali z žarečo krono našo Staro pravdo v osebi junaškega Gubca, od takrat do današnjih dni je bil naš stan teptan in zaničevan. Grajščaki v zvezi s cerkvenimi mogotci so ga trli in teptali, a učiti niso mogli eno misli, ki so jo venčali z žarečo krono. Sedaj pa je ta misel oživela in sveti se sedaj jasneje kot se je svetila žareča krona v dneh našega ponižanja. V združenju je moč, v združenju je sila! Pri tej priliki se je nabralo za naš tiskovni sklad 460 kron. Ziveli Ločani!

(Krška vas.) V »Domoljubovem« dopisu sem bral o ustanovitvi »Sokola« v Krški vasi in o njegovi »sirovi vzgoji«. V dokaz tega pa navaja čevkavo dopisniče dokaze iz drugih krajev. Zakaj ne pogleda raje doma na svoje pristaše, ker, saj kar se tiče »Orlov«, bi našel zadosti gradiva. Bil sem sam navzoč, ko so napravili »Sokoli« dne 22. maja v Cerklije izlet in imeli tam telovadbo. Oboje se je izvršilo v splošno pohvalo in zadovoljnost ljudstva. Slučajno sem bil tudi v gostinji pri Račicu, p. d. pri Pohaku. Tja so prišli tudi »Sokoli« iz Krške vasi ter se mirno in dostojno obnašali. Nedostojno se je ponašala edino krčmarjeva hčerka, ki je prav po orlovsko nahrulila »So-

kole». Sicer se pa naoliko najbolj razume SLS, kar se je pri volitvah dosti dobro videlo. O tem je govorilo tudi sodišče in zagovarjal se bo učitelj J. B. zaradi prestopka po § 98., neki mož je že plačal 100 kron in nek drugi 60 kron globe. To so torej sadovi klerikalne dostojnosti. Klerikalna slika se je videla tudi pri Sv. Križu pri Kostanjevici, kjer je polil na shodu kaplan našega govornika z vodo, ker mu ni mogel stvarno ugovarjati. Pa je za to dalo zapela krepka zaušnica! Lepa olika se je pokazala tudi na Čatežu, kjer so morali izpred oltarja preklicati hujskarije, ki so jih trošili teden dni prej tudi pred oltarjem. V Brežicah je frančiškan v cerkvi tako sramotil ljudi, da se bo moral zagovarjati pred sodiščem. In takih vzgledov je še vse polno. Zato pa lažnivi obrekovalci, svoje bruno izderite, potem se pa brigajte za pezdiranje v očesih drugih. Vam, «Sokolci», pa kličemo: Le krepko naprej po začetni poti! — Prijatelj «Sokola».

(Iz Trebelnega.) Nekdo, ki ga dobro poznamo, je hvalil v «Slovencu» izid volitev našega občinskega odbora, kakor da so zmagali klerikalci. Je dejstvo samo, da je izbral glede objave svojega poročila tukaj tako malo čitan list, je dokaz, kako «vesel» je svoje zmage. Še več pa govori dejstvo, da so poskušali klerikalci takoj po volitvi njen izid ovreči, čeprav brezuspešno. Celotrogič s svojo neodvisno stranko jim niso mogli nič pomagati in prav nič ni koristilo tudi, da je Piškur vse obletel in zastavljal glavo, da je za samostojne. Najbolj značilno pa je to, da je sam zletel, zakaj s svojimi 26 krogljanci se res ne more pohabati. Kakšni občutki ga morajo navdajati, ko ni kot klerikalni steber prišel niti v odbor, on, ki je ob državnem preobratu hotel prenesti županstvo v svojo hišo. Je li zadovoljna sedaj poštarica, njegova soproga, ki je že vsa leta tako želela postati gospa županja? O ti preklicani «Samostojneži!» Sedaj naj gospod Piškur le premišljuje svoje «božje miline», ki jih je tako rad ponujal. — Res, vsa čast vrlim samostojnim volilcem, ki se niso ustrašili niti različnih zvijač, niti kaplanovega nasilstva. Čujemo, da ima kaplan zaradi tega opraviti s sodiščem in celo državnim pravištvom, kar je edino pravično; o izidu vse zadeve bomo poročali. Najbrže so končno tudi njemu štete urice na Trebelnem in malo dobička mu donajajo vsi napori, vse lažnive ovadbe na oblast in vsa pomoč SLS, da se je znebil duševnega obeta «Samostojnih», kakor je imenoval preganjenega g. nadučitelja. Slednjič je treba pripomniti, da je pa klerikalni kandidatni listi izvoljenih nekaj mož, ki kupujejo z živino na debelo brez dovoljenja, ter tudi nekaj takih, ki so prijatelji «Samostojnih», kar mora biti «Slovenčevemu» dopisniku dobro znano. Zategadelj nam je neumevno, čemu hvali dan pred večerom. Zivela SKS, in njena moč!

(Sijajno zborovanje poslanca Drogenika na Sladki gori.) Za nedeljo dne 29. maja je sklical poslanec Drogenik na Sladki gori javen shod. Vsled mnogobrojnih zborovalcev se je moralo vršiti zborovanje pod milim nebom. Poslanec je v obširnem in poljudnem govoru poročal o delu in velikih nalogah ustavotvorne skupščine in o uspehih poslancev SKS za kmetijski stan. Zborovalci so s hvalečnostjo odobrili poslančev poročilo, osobito vse storjene korake glede zaštite naše vinoreje in glede doseženega izvoza živine. Po zborovanju, ki je poteklo povsem mirno in dostojno, se je poslanec dalj časa razgovarjal s kmeti o raznih perečih dnevnih vprašanjih. Ne sponinjamo se, da bi se bil kdaj potrudil med nas kak poslanec, kakor delajo to redno vrlo delavni poslanci SKS. Poleg težkega odgovornega in vztrajnega dela v zbornici so v stalnem stiku s svojimi volilci. Zborovalci so z navdušenjem izrekli zahvalo in popolno zaupanje poslancu Drogeniku in vsem neumorno delavnim tovarišem poslancem naše dične «Samostojne kmetijske stranke». Čast jim!

(Velika Nedelja.) Za naš tiskovni sklad je poslal tovariš Ivan Heržič 100 kron, ki jih je plačal nek klerikalec kot pogoj kazenske poravnave. Prav tako! Zivel naš tovariš!

(Iz Bučevcev.) Zadnja «Murska straža» je polna hvale o zmagi klerikalcev pri naši občinski volitvi. Da pa širša javnost zve o tej «zmagi», naj navedemo sledeče: Vseh volilcev ima naša občina 71. Od teh se jih je volitve udeležilo 61. SKS je dobila 39 glasov ali šest odbornikov, SLS pa 22 glasov ali štiri odbornike. Zallbože pa smo imeli med izvoljenimi odborniki dva izdajalca, ki sta se na tihem zvezala s klerikalci. Tako je postal župan g. Matija Slavic, ker je dobil šest glasov. Te glasove je dobil na ta način, da so ga glasom sklenjenega pakta volili štirje odborniki SLS., njegov svak Al. Stibler in končno, da je oddal svoj glas samemu sebi. — Če bi pa imela ta dva kaj časti in poštenja v sebi, se ne bi

vezala in bi ostala pri tovariših in stranki, na čigar programu sta bila izvoljena. Sicer pa nič ne de, se sedaj vsaj poznamo. Leta bodo minila in prišle bodo nove volitve. — Nadalje imenuje dopisnik v «Murski straži» samo osem odbornikov, dasi vsak človek ve, da ima tudi najmanjša vas 10 odbornikov. Čedni dopisnik pa tega menda ne zna. Za danes naj to zadostuje, ker vsak trezen človek iz teh vrstic lahko presodi zmago SLS. v Bučevcih. Vam pa, dragi volilci, ki se čutite ogoljufane za svoje glasove potem izdajalstva, ostanite vztrajni! Obračun pride pri prihodnjih volitvah.

Delničarjem, «Ekonomu».

Zadnje dni smo razposlali vsem krajevnim organizacijam SKS. seznamke delničarjev, «Ekonomu» in pristopnice, ki naj jih vsi delničarji podpišejo, ako hočejo ostati člani «Ekonomu», ki se je izpremenil v zadrugo. Natančnejša pojasnila glede tega so priobčena v 23. številki «Kmetijskega lista», poleg tega pa so razvidna tudi iz razposlanih okrožnic. Ker bo občni zbor «Ekonomu» že meseca julija, zato prosimo, da se vsi s podpisovanjem pristopnic požurite in nam jih takoj pošljete, da bomo mogli dostaviti vsem članom potrdila o članstvu, ker brez teh se ni mogoče udeležiti občnega zbora.

Politične vesti.

(Kralj Peter resno obolev.) Iz Beograda poročajo, da je kralj Peter I. resno obolev. Obstaja celo nevarnost, da se kraljeva bolezen še poostri. Zaradi tega se je vrnil kraljevič regent Aleksander iz Pariza v Beograd, kamor so prispeli obenem z njim tudi princa Arzen in Pavel ter princezinja Jelena, tako da je zbrana doma vsa kraljeva rodbina. Trdno upamo, da nam ohrani Bog našega kralja-osvoboditelja.

(Ustavotvorna skupščina) je sprejela že 7. oddelek ustave. Ko bo ustava sprejeta, bo z veliko slovesnostjo razglašena na staroslavnem Kosovem polju. Vlada se trudi, da bi se moglo to zgoditi že na Vidov dan.

(Komunisti zapustili skupščino.) Komunistični poslanci so stavili vladi ultimatum, po katerem naj bi vlada v petih dneh odpravila «obznanje». Ker vlada komunistom ni ugodila, so zapustili skupščino. Čudni gospodje so ti komunisti. Na vsa usta kriče, da mora biti revolucija in da je treba s silo orožja prisiliti vse prebivalstvo, da uboga diktaturo sovjetov, če pa nastopi kdo proti njim, tedaj so mirni in rodoljubni državljani. Zato dela vlada prav, če se ne ozira na neresnične izjave komunistov o miroljublju, temveč sodi komuniste po tem, kar oni sami razglašajo pred volilci. Sicer je pa komunistično vodstvo zopet dokazalo, da hoče revolucijo.

(Naši komunisti) so namreč odpotljali v Moskvo svoje delegate na občni zbor tretje ali krvave internacionale, ki naj določi vse potrebno za skorajšen izbruh svetovne revolucije. Na čelu te delegacije ali teh rdečih romarjev je načelnik komunističnih poslancev dr. Marković. S tem so komunisti zopet opravičili «obznanje». (Zemljoradniki ne zapuste konstituant.) Ker je bil sprejet tretji oddelek ustave, zato so bili silno nejevoljni zemljoradniki, ki so že pričeli govoriti, da bodo zapustili skupščino. Na svoji seji z dne 12. t. m. pa so sklenili, da ne bodo zapustili konstituant, s čimer je sprejem ustave zagotovljen.

(Interpelacija zemljoradnika Moskovljevića) o gospodarstvu na državnem posestvu v Topčideru pomeni za našega ministra Puclja lep moralen uspeh. Sam interpelant je namreč na podstavi dejstev moral priznati, da je takoj potem, ko je prevzel minister Puclj svoje mesto, nastal red in da je premagano slabo gospodarstvo, ki ga je trpel prejšnji minister dr. Velizar Janković. Zato se je interpelant z odgovorom ministra Puclja zadovoljil.

(Poslanec Vošnjak) je govoril v skupščini za ustanovitev višjih in nižjih kmetijskih šol. Opozarjal je pri tem na Maribor, ki bi moral postati jugoslovanski Klosterneuburg. Njegov govor je bil sprejet z največjim odobravanjem vse zbornice.

(Koroška.) Avstrijska razmejitevna komisija je protestirala proti našemu predlogu, da bodi Drava meja med našo kraljevino in Avstrijo. Toda njen protest ima le malo pomena, ker stvar se bo odločila v Parizu, kjer vedo i za namene Avstrijcev i za skleparije koroškega plebiscita. Mi upamo celo, da bo tekla državna meja še preko Drave, če bodo Avstrijci še nadalje uganjali svoje velenemške pohlepe.

(Plebiscit na Štajerskem.) Kakor vse kaže, bodo štajerci vseeno, kljub protestom zavezniških držav in kljub obupnim prošnjam nemških Korošcev, izvedli tretjega julija plebiscit za priklopitev k Nemčiji. Da se bo v tem primeru avstrijska republika zopet za nekoliko zmanjšala, je izven dvoma in zato naj le izvedejo svoj plebiscit.

(Trgovinska pogajanja z Italijo) so prekinjena, ker morajo delegati zahtevati končna navodila svojih vlad. Dosedanji potek pogajanj je še precej ugoden.

(Luka Baroš.) Nasproti vsem italijanskim vestem poudarjamo, da vprašanje luke Baroša še ni rešeno. Naša vlada ni v nobenem oziru popustila, tako da ostane luka Baroš pod našo suvereniteto.

(Izpraznitev Dalmacije.) Italijani so se zopet zganiili, tako da se prične sedaj evakuacija drugega dela Dalmacije, ki bo dne 23. t. m. izvršena.

(Italijanski parlament) je dne 11. t. m. slovesno otvoril laški kralj. Seje se niso udeležili komunisti, socialisti, republikanski fašisti in tirolski Nemci. Jugoslovanski poslanci so seji prisostvovali. Kralj je prečital prestolni govor, katerega najvažnejši odstavek je tisti, ki govori o svobodi verskih šol. Iz tega odstavka se namreč vidi, da hoče vladati Giolitti s pomočjo klerikalcev.

(Uradniška stavka) traja v Italiji dalje. Vlada je zagrozila stavkujočim uradnikom, da bo nastopila z največjo strogostjo zoper nje in res je odpuštila vlada iz službe skoraj 5000 uradnikov. Vseeno pa vztrajajo le-ti v stavki in niti namera vlade, nadomestiti uradnike z invalidi, ni končala uradniške stavke.

(Češko-rumunska vladna konvencija sklenjena.) Namen tega dogovora je medsebojna pomoč obeh držav v primeru napada s strani Madžarske.

(Naša obrambna zveza z Rumunijo.) ki je bila pravkar podpisana v Beogradu, pa vsebuje obveznost obeh držav, da si pomagata v primeru napada s strani Madžarske ali Bolgarske. Oba dogovora sta važna glede miru v srednji Evropi, z njima pa postane mala antanta tudi močan činitelj v evropski diplomaciji.

(Grška.) Vojna sreča je Grkom v Mali Aziji nemila. Da jo popravi, namerava oditi kralj Konstantin v Malo Azijo in prevzeti tam osebno vodstvo vojnih operacij. — Vsled večnih neuspehov v Mali Aziji je grško ljudstvo vedno bolj nezadovoljno s kraljem in zahteva povratek Venizelosa, ki bi dobil takoj zavezniško pomoč in s tem končal za Grke tako neveselo vojno s Turki. Angleži bi bili v tem primeru tudi pripravljeni, Grkom dejansko pomagati.

(Umor poslanca.) V Minhenu na Bavarskem je bil umorjen komunistični poslanec Gerais. Ker ni bavarska vlada dovolila z ozirom na ta umor sklicanih protestnih shodov, so razglasili delavci splošno stavko.

(Na rusko-rumunski meji) so se spopadle boljševiške čete in rumunska carinska straža. Boljševiki so bili odbiti.

(Japonci so pričeli) z ofenzivo na Daljnem vzhodu proti boljševikom, ki so se moral umakniti. Kakor poročajo boljševiki, se bodo branili na črti Bajkal-Irkutsk. Vzhodna Sibirija pride tako v japonske roke.

(Amerika ne pristopi k zvezi narodov.) Diplomati trde, da bo posledica ameriško-nemške mirovne pogodbe to, da ne bo Amerika pristopila k zvezi narodov.

IV. ŠKARJA:

Draginja.

(Dalje.)

c) Visokost delavskih mezd je bistven element proizvodnih stroškov, po katerih se ravna cene proizvodov.

Mezda je plačilo za prepuščeno delovno moč. Po naravi dela in social-

ni stopnji delavca razločujemo duševno in materialno delo; za duševno delo velja tisto delo, za katero je treba obširnejše predizobrazbe in umstvenega šolanja; taki delavci zavzemajo glede plače naravnost monopolno stališče, kadar je potrebna posebna nadarjenost ali prav posebna kvalifikacija, n. pr. umetniki, priznani zdravniški specialisti. Plačilo za delo duševnih delavcev se imenuje honorar ali, če izvira iz stalnega službenega razmerja, plača. Plačilo za materialno delo, to je za tako delo, za katero je značilno pred vsem fizično udejstvovanje ali ročna spretnost, imenujemo mezdo. Plačilo duševnih in materialnih delavcev, ki sodelujejo pri proizvodnji gospodarskih dobrin, vpliva neposredno na proizvodne stroške dotičnih dobrin; plačila drugih delavcev, ki se ne udeležujejo pri proizvodnji stvarnih dobrin, pa vendar vplivajo vsaj posredno na višino cen proizvodov, ker grede njih plačila končno na račun proizvodnje celote ali skupnosti.

Poizkusimo sedaj dognati, kako vpliva visokost mezd in plač na cene proizvodov ali z drugo besedo na draginjo.

Podjetnik, za čigar račun delajo plačani delavci, plača mezde — rekel bi predjemoma — iz svoje glavnice; kadar pa proda proizvode, mu kupec (konsument) v kupnini povrnejo izdatke, ki so mu jih provzročile delavske mezde in plače; te mezde, oziroma plače, je torej podjetnik vračunal v cene proizvodov. Naravna posledica je, da rastejo cene proizvodov, če rastejo mezde ali plače pri proizvodnji sodelujočih. Isto velja tudi glede plačila za lastno delo, katero si samostojni podjetniki, ki poleg vodstva podjetja opravljajo tudi izvršujoče delo, vračunajo v cenah svojih proizvodov.

Sedaj pa nastane vprašanje: Ali je za visokost mezd (plač) kakšna meja? Ali morejo interesirani razredi človeške družbe svoje zahteve v tem pogledu brez konca zviševati? To vprašanje je ravno v današnjih dneh mezd nih bojev posebno aktualno.

Odgovor na stavljeno vprašanje bomo našli, če preiščemo, od katerih pogojev je odvisna višina mezd in plač, katere činjenice so tiste, ki določajo njih višino. Delovno moč sme smatrati za blago, delavec jo prodaja, podjetnik kupuje. Cena se giblje med dvema mejnikoma, katerih prvi je najnižja, drugi pa najvišja mogoča cena za delo. Dejstva, ki določajo, kje med tema skrajnjima mejama stoji ob določenem času dejanska cena za delo, t. j. mezda ali plača, so pred vsem sledeča:

a) Število delavcev, ki iščejo dela v določeni stroki. Čim več je delavcev, ki ponujajo svojo delavno moč, tem nižja je mezda. Seveda ni konkurenca enaka za vse skupine delavcev. Ker pripada največ delavcev skupini, v kateri se ne zahteva poklicna izobrazba, zato je v tej skupini konkurenca največja in mezda najnižja, če druge razmere ne provzročijo drugačnega efekta. Manjša je skupina izučeni delavcev, vsled tega je v tej skupini normalno manjša konkurenca in višja mezda. Ker pa med materialnimi delavci prehod iz skupine neizučeni v skupino izučeni delavcev ni nemogoč, zato doteka tisti skupini, v kateri je začasno konkurenca manjša, delavci iz skupine z večjo konkurenco toliko časa, da se intenzivnost konkurence izenači.

β) Lastna vrednost delovne moči. Zaradi lažjega razumevanja si mislimo, da je delovna moč proizvod dela in kapitala. Novorojenček ima minimalno telesno moč, umstvene sile ni niti opaziti na njem. Treba je mnogoterega vzgajanja po starših in učiteljih, lastnega učenja otrokovega in mnogo izdatkov za vzgojo, hrano, obleko in izobrazbo, preden doseže otrok sposobnost, da pridobiva z lastnim delom. Skratka, človek, ki je sposoben za pridobivanje, reprezentira večjo ali manjšo investicijo dela in kapitala. Donos njegove delovne moči, to je njegove zaslužke, mora biti tolikšen, da si vzdržuje delovno moč (telo), da se investirani kapital amortizira in da mu je zagotovljen dohodek tudi za čas, kadar nima prilike ali sposobnosti za delo (pomankanje dela, bolezen, starost, ponesrečenje).

Čim večja in čim daljša izobrazba telesa in uma je potrebna za izvrševanje dela v kakem poklicu, tem večja je investicija in tem krajša je amortizacijska doba, tem večja mu mora biti plača za delovno enoto. Ob sicer enakih okoliščinah je torej nemogoče, da bi delavec, ki reprezentira svojo delovno sposobnostjo manjšo investicijo, imel iz delovne moči trajno večjo amortizacijsko rento kakor delavec z večjo vsebino investicije.

γ) Ne zadostuje, da človek z donosom svojega dela amortizira kapital, ki je v njem investiran, temveč mora

iz tega donosa tudi vzdrževati svojo osebo kot vir delovne sile in eventualno tudi svojo družino. Ako bi iz donosa ne mogel kriti stroškov ohranitve svoje osebe z družino, bi šel v zgubo celo investirani kapital, propadla bi oseba delavčeva sama. Da se ohrani in obvaruje pred zunanjimi škodljivimi vplivi oseba delavčeva in da se nadomešča z delom porabljen energija, je treba hrane, obleke, stanovanja itd. Visokost potrebščine za ta namen je različna po dobah, krajih, narodnostih, poklicnih skupinah, navadah in običajih, kulturnih sredstvih, dolgotrajnosti delovnega časa. Pravijo, da potrebuje kitajski delavec v ta namen neprimer- no manj nego naš ali celo ameriški delavec; zato tudi dela prvi za mnogo nižjo mezdo kakor drugi. Merodajna so v tem pogledu tudi razmerja nasproti življenjskim zahtevkom drugih razredov družbe in razlike stikov med delavskimi in drugimi razredi. Kot splošno merilo za višino delovnega dohodka morejo veljati le splošno in stalno pripoznani življenjski zahtevki delavstva določene skupine; kjer ni izpolnjen pogoj splošnosti, tam je dana možnost, da vsled konkurence pade višina zaslužka pod to mero.

V tem pogledu pravi socialistični pisatelj Marks, da sta obseg takozvanih potrebščin kakor tudi način urejanja zgodovinski produkt in torej večinoma odvisna od kulturne stopnje dežele in od vprašanja, pod katerimi pogoji in s katerimi navadami in življenjskimi zahtevami je nastal razred svobodnih delavcev.

Zli se, da nam resničnost te trditve potrjuje uspeh v mesecu januarju t. l. začasno končane mezdne stavke trboveljskega premogokopnega delavstva. To delavstvo je v mesecu decembru 1920. leta vstopilo v stavko z zahtevom, da se mu zvišajo mezde; če se prav spominjam, so po časnihkih vesteh za nekatere kategorije delavcev zahtevali zvišanje mezd za precej več kot 100 odstotkov. Zahteva se je utemeljevala z višino cen življenjskih potrebščin; poleg letnih nabavnih prispevkov za obleko se je navajala, kolikor se spominjam, kot dnevna potrebščina določena količina mesa, jaje, moke, vina itd. Delavstvo zahtevanega povišanja v celoti ni doseglo. Vzrok je iskati vsaj deloma v tem, da ta minimum potrebščin dandanes v naši državi za delavstvo splošno še ne velja; dejansko naše delavstvo, ki se rekrutira večinoma iz kmetijskega stanu, živi bolj skromno. Zato se eni sami skupini delavstva težko posreči, da bi dosegla zvišanje splošno pripoznane najnižje mere življenjskih potrebščin. To je utegnil biti tudi eden izmed vzrokov, da so morali stavkujoči rudarji od svojih zahtev znatno popustiti, sicer bi konkurenca delavstva drugih skupin s splošno nižjimi življenjskimi zahtevami utegnila izpodrinuti jih z njihovih mest. Nekaj izboljšanj pa so vendarle dosegli, ker odpust stavkujočih in kompletne nadomestitev z novim delavstvom nista lahka stvar in sta za podjetje združena z velikimi žrtvami in težkocami. So seveda tudi še drugi razlogi, iz katerih se stavka ni mogla končati s popolnim uspehom delavstva; razpravljanje o teh razlogih pa ne spada na to mesto.

δ) Nadaljnji moment, ki vpliva na višino mezd in plač, je število podjetnikov, ki iščejo delavcev; kajti če si predstavljamo primer, da je število delavcev neke skupine stalno, narase pa n. pr. vsled ugodne konjunktore število podjetnikov, ki potrebujejo take delavce, ali pa da se pomnože prilagodnosti za delo, potem se vsled nezadostne množine delovnih ponudb (delavcev) zviša mezda za delovno enoto.

Pri obratnem razmerju pa seveda pade cena za delovno enoto.

(Dalje prihodnjic.)

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Premovanja konj) bodo meseca julija v nastopnih krajih, in sicer dne 11. ob devetih v Brežicah; 12. ob devetih v St. Vidu pri Grobelnem; 13. ob devetih v Konjicah; 18. ob devetih v Sent Lenartu v Slovenskih gorah; 19. ob desetih v Mariboru; 20. ob devetih v Spodnji Polskavi; 21. ob devetih v Ptuj; 22. ob desetih v Starem trgu pri Ložu; 23. ob devetih v Ormožu; 24. ob desetih v Ribnici; 25. ob devetih v Mengšu; 25. ob pol štirih v St. Vidu nad Ljubljano; 25. ob devetih v Zalcu; 26. ob desetih v Slovenjgradu; 27. ob desetih v Veliki Loki; 28. ob devetih v Mokronogu; 29. ob devetih v Črnomlju; 30. ob devetih v Novem mestu; 31. ob osmih v St. Jerneju. — Glej tudi tozadevni članek v št. 23. «Kmetijskega lista» (na strani 7)!

(Državni proračun se je znižal.) Vojni minister se je udal in je že sedaj privolil, da se zniža proračun vojnega

ministrstva za 450 milijonov dinarjev. Upati pa je, da se ta proračun zniža še za nadaljnjih 400 milijonov.

(**Železni drobiž zopet veljaven.**) Finančni minister je odredil, da morajo vsi državni uradi sprejemati železni drobiž bivše Avstrije po njegovi nominalni vrednosti.

(**Dinarska veljava.**) Po odredbi finančnega ministra morajo odlej vsi uradi računati samo v dinarjih.

(**Državno investicijsko posojilo.**) za katerega bo plačevala država sedemodstotne obresti, bodo pokrile domače banke, in sicer v tem-le razmerju: hrvaške banke 53, slovenske 20, srbijanske 15, bosanske 8 odstotkov, dalmatinske 2-5 in vojvodinske 1-5 odstotka.

(**Sprejemanje drobiža.**) Po naredbi finančnega ministra ni nikdo primoran sprejeti dinarskih bankovcev za več kot 50 dinarjev, poldinarskih za 25 in drobiža za 10 dinarjev. Državno blagajno pa morajo sprejemati drobiž v neomejeni množini.

(**Denar.**) Amerikanski dolar od 137 do 139 kron; avstrijske krome od 23 do 23'50 vinarjev; carski rublji od 30 do 34 kron; češke krome 1'95 krome; nemške marke od 216 do 218 kron; rumunski lei od 2'27 do 2'28 kron; angleški funti od 530 do 550 kron; italijanske lire od 6-65 do 6-70 kron.

(**Deset milijonov zlatih kron**) je dobila naša država iz zaklada bivše Avstro-ogrske banke. Zlato se že nahaja v naši Narodni banki.

(**V mestno hranilnico v Mariboru**) na Slomškovem (prej Stolnem) trgu se je v mesecu maju 1921. vložilo 2.802.445 K 87 vin., dvignilo pa 2.238.835 K 85 vin., torej več vložilo za 565.810 K 2 vin. Hranilni vlog je bilo ob koncu leta 1920. 48.515.662 K 90 vin. Od dne 1. januarja do dne 31. maja 1921. se je za 6.680.468 K 43 vin. več vložilo kakor pa dvignilo, tako da so znašale vloge dne 31. maja 1921. 55.196.131 K 33 vin. Hranilnica je pupilarno varen zavod, za katerega jamči mesto Maribor z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo, in danes največji slovenski denarni zavod na Stajerskem. Pri mestni hranilnici v Mariboru nalaga sirotinski denar ne-le mariborsko sodišče, temveč tudi sodišča iz vsega Prekmurja, kar dokazuje, da je v ti hranilnici denar najvarnejše naložen. Zategadelj je hujškanje zoper hranilnico vse obsojbe vredno in se bo vse take hujškanje sodno preganjalo. Obžalovanja vredna pa je tudi javna gonja «Straže» in ne-katerih njenih brezvestnih somišljenikov zoper hranilnico. To naj služi v pojasnilo tistim, ki bi se eventualno dali zapeljati vsled «Stražinih» napa-dov na hranilnico. — Hranilnica izplačuje vloge brez odpovedi, kar je za vlagatelje, zlasti za trgovce in obrtnike, velike važnosti. Vloge se sprej-majo na hranilno knjižico in tekoči račun ter se obrestujejo po 3 1/2 %, večje in stalnejše naložbe pa po dogovoru. Denar shranjevati doma, se pravi sa-

memu sebi škodovati, ker ne prinaša nikakih obresti.

(**Papirnice**) imamo v Jugoslaviji sedem, in sicer pet v Sloveniji in dve na Hrvaškem. Papirnica v Medvodah proizvaja letno 130 vagonov, ona v Goricanah 150 in vevška 1040 vagonov papirja. Vse tri tvornice so last ene družbe. V Sloveniji imamo še dalje pa-pirnice v Zrečah in Brezicah, katerih obrat pa je malenkosten. Zagrebška papirnica proizvaja 260, ona na Sušaku pa 70 vagonov papirja na leto.

(**Avstrijski dolg**) znaša ogromno vsoto 170 tisoč milijonov kron, kar pome-ni, da je vsak prebivalec Avstrije, bo-diši odrasel ali otrok, dolžan okoli 30.000 kron.

(**Uvoz črnega premoga in koksa**) je dovoljen iz Nemčije v Jugoslavijo brez plačevanja 50odstotne pristojbine.

(**160 vagonov sladkorja**) prodaja v Gružu ministarstvo za socialno politiko. Kavciža znaša za naše državljane 1.600.000, za tujce pa 3.200.000 kron.

(**Poštni urad v Cvenu**) se bo zaradi prepričlega prometa zaprl.

(**Vseled povznanja telefonskih pristoj-bin**) je v Osijeku nad 100 naročnikov odpovedalo telefon. Isto nameravajo storiti tudi drugod. V Bosni pa zahte-vajo, naj se plačuje pristojbina po šte-vilu pogovorov, kakor je to uvedene na Dunaju.

(**Glede izplačila vojne odškodnine**) so odpotovali v Pariz naši zastopniki, in sicer finančni minister dr. Kumanu-di, minister za promet dr. Janković in izvedenec Protič. Srbiji pritiče 19 tisoč milijonov odškodnine.

(**Hmelj.**) Zalec, dne 1. junija 1921. Vobče se lahko reče, da je stanje hmeljarskih nasadov dobro; rast-lina je dospela do polovice, deloma do treh četrtin visokosti drogov; le tisti nasadi, ki so trpeli po bolhaču, so slabši. — Precej skrbi pa povzroča a pi-smuha, t. j. mati hmeljskih ušic; ki se je pokazala do sedaj le v nekaterih delih našega okolja. Tega mrčesa je deloma že toliko, da so se ga začeli hmeljarji že braniti s škropljenjem. Neljubi škodljivci se sicer še ni prika-zal splošno, vendar se je v osmih dneh znatno pomnožil in razširil. — Razpo-loženje na trgu je mirno, čvrsto; cene od 1800 do 2000 čl. K za 50 kg; hme-ljarji ne silijo k prodaji. — Dalje smo prejeli tudi nastopno poročilo: Nürn-berg, dne 6. junija 1921. Po natanč-nem opazovanju hmeljskih nasadov v najvažnejših okoliših moremo poročati o stanju hmelja to-le: V Hers-brucku in njegovi okolici se rast-lina normalno razvija, vendar sta se pojavila apis-muha in bolhač. V Hal-tertenu je stanje hmelja dobro, ven-dar so nasadi okuženi po muhi in tudi uši so se že prikazale. V Alzaciji je mnogo muh in tudi uši; tu in tam se opaža tudi še medena rosa. Zatec in okolica ima lepe, krepke nasa-de, ki so pa tudi okuženi po muhi. Tudi Oustje ima lepe nasade, ki pa ven-dar niso brez muh in uši. Alost in

Popering v Belgiji kažeta delo-ma lepe, deloma srednje lepe nasade, okužene po muhah in ušeh. V An-gliji je hmelj malo zaostal v rasti; uši že zatirajo s škropljenjem. Bujna in hitra rast bi bila najboljša pomoč zo-پر uši. «Allgemeine Brauer- und Hop-fenzeitung».

(**Ljubljanski trg.**) Mesa primanjkuje, zelenjave in sadja je dovolj. Prve ku-mare se prodajajo kg po 25 kron. Sa-lata je padla v ceni od 3 na 1 krono. Špargli 40, kolerabe 5, špinata 10, star krompir 2'40, čebula 12, česen 16, grah v stročju 10, vipavske črešnje od 24 do 28 kron za kilogram.

(**Mariborski trg.**) Na svinjski semenj, ki je bil dne 3. t. m., je bilo pripelja-nih 187 prasičev. Cene so bile take-le: Kilogram žive teže plemenskih svinje od 26 do 30, polpitane od 28 do 30; od 6 do 8 tednov stari prasički 150 do 300, večji spomladanski od 400 do 500, josenski od 600 do 1000 kron. Kupčija je bila jako živahna.

(**Cene pšenice**) so še vedno enake. Ker je madžarska pšenica že za 120 odstotkov cenejša kakor naša, zato bo izvoz pšenice slab, če ne bodo banaški milijonarji znižali cen moki.

(**Cene lesa v Italiji.**) V Florenci se prodaja les po teh-le cenah: jelov les 10 mm 400 lir (2800 kron) po ku-bičnem metru, 15 mm 360 lir, 20 do 30 mm 330 lir, hlodi od 340 do 330 lir. V Neaplju: jelove deske od 450 do 480 lir, drva od 14 do 15 lir po metru. Ju-goslovanski jelov les slabše kakovosti se prodaja po 320 lir, boljše kakovosti pa dokaj višje. V zadnjem času je došlo v Italijo mnogo poljskega lesa, ki se nudi po 300 lir franko Milan.

(**Cene stekla**) so v Italiji zopet padle. (**Solunska luka.**) Med našim konzul-om in generalnim guvernerjem grške Makedonije se je dosegel sporazum, ki podrobno določa uporabo solunskega pristanišča za jugoslovansko trgovino. Sporazum je silno važen, ker je Solun najlepša in najbližja luka za preko-morsko trgovino na vzhodu.

(**Tvornica za valjan baker in za žice**) zgradi dunajska tvrdka Šodrar v Bro-du ob Savi.

(**Nov premogovnik.**) V okolici Gline so našli bogato sled premoga, ki pre-seza glede kakovosti premog drugih rudnikov.

(**Pocenite sladkor!**) Osješka sladkor-na tvornica je naredila 4.217.299 kron čistega dobička in bo izplačevala svo-jim delničarjem 25odstotno dividendo. Njena glavica se bo zvišala od 10 na 25 milijonov kron. Vse te številke go-vore kričaje, da se more sladkor poceni-ti, če pritiska vlada razne sladkorne barone tako, kakor zahteva to interes-ljivost.

(**Odvrnjena velika nesreča.**) Nesrečo in bedo odstranjujete, če svoje imenje zavarujete zoper škodo pož-a in strele pri najstarejši in naj-močnejši domači napravi: Banki in za-varovalnem zavodu «Beogradska zadruga». Centrala v Beogradu v

lastni palači. Podružnica za Hrvatsko, Slavonijo, Medmurje, Prekmurje in Slovenijo v Zagrebu (Preradovičeva ulica št. 25). Glavna zastopstva v Ma-riboru, Čakovcu, Karlovcu, Petrinji, Brodu ob Savi, Osijeku, Vukovaru. Krajevni poverjenik v vsakem večjem mestu.

Obrtnik.

Potrebno pojasnilo.

«Jugoslovanski obrtnik», glasilo klerikalno mislečih obrtnikov, je pri-nesel v svoji 5. številki na dvojce «Vprašanj» čisto nepravilen odgo-vor, ki bi mogel marsikateremu obrt-niku kakor tudi vajencem oskrbniku ustvariti popolnoma napačne poj-me. Zato malo pojasnila.

Prvo vprašanje se glasi: «Kaj naj počne vajenec krojaške obrti, ki se je učil tri leta pri mojstru, ki je koncem njegove učne dobe odšel na vojno in tam padel, tako da je ostal vajenec brez izpričevala?»

Drugo vprašanje: «Oče krojač je učil svojega sina v krojaštvu, koncem sinove učne dobe pa je umrl in je ostal sin brez izpričevala. Kako pride sin do izpričevala?»

Uredništvo «Jugoslov. obrtnika» nasvetuje, naj da v obeh primerih žu-panstvo potrdilo, da sta se res oba vajenca učila.

Če bi se smelo obrtno oblastvo za-nesti na taka županska potrdila, po-tem nasvet ne bi bil niti napačen.

Toda po § 99. obrtnega zakona iz leta 1907, je merodajna edinole učna pogodba, ki je obvezna in ki se ima predložiti zadrugi, če taka v kraju ob-stoji, drugače pa županstvu tekom štirih tednov po pričetku učne dobe.

Če ni učne pogodbe, tedaj tudi ni zanesljivih podatkov, kdaj se je učna doba pričela in kako dolgo naj traja.

Če ni učne pogodbe, potem pride v poštev le izkaz okrajne bolniške blagajne, ker je vsak mojster prisiljen, prigrisati pri njej svojega vajenca te-ko-m tri dni potem, ko ga je sprejel.

Pri tej priliki smatram za važno, da opozorim vse kmetske stariše, ki hočejo, da se njih otroci izuče v ro-kodelski obrti, na tozadevne zakon-ske predpise.

Vajence sme imeti le tisti obrtnik, ki ima obrtni list ali kakor se nepra-vilno pravi, ki «ima patent». Dotič-nik, ki tega nima, tudi ne sme imeti vajencev.

Po zakonu iz leta 1907. smejo ime-ti nadalje vajence le oni obrtniki, ki so po letu 1912. dobili obrtni list za

samostojno izvrševanje obrti in so tudi položili mojstrski izpit. Kdor ni tem zahtevam zakona zadostil, ne sme imeti vajencev in jim ne sme izstav-ljati učnih izpričeval. Samo obrtni list torej ne zadostuje. Če bi torej kdo, ki nima obrtnega lista in mojstr-skega izpita, imel vajenca, potem vsa ta doba vajencu ne šteje v učno dobo in vsa vajenska doba bi bila izgub-ljena.

Oče ali postavni vajenec oskrbnik naj torej tega ne prezre! Na lasne oči se naj prepriča, če ima dotičnik, ki hoče sprejeti vajenca, obrtni list in če ima mojstrski izpit.

Poleg teh določil pa so še drugi zakoniti zadržki, ki branijo sprejem vajencev. V tem oziru je najbolje po-vprašati pri zadrugi, če je ni, pa na okrajnem glavarstvu pri obrtnem re-ferentu. Županstva običajno ne more-jo podati natančnih pojasnil, ker vse te zadeve ne spadajo v njih področje.

Sedaj pa se povrnimo k napačne-mu navodilu «Jugoslovanskega obrt-nika», ki se glasi: «Prošnji, ki jo bo-sta za dosego obrtnega lista (napač-no patenta) vložila potem okrajnega glavarstva na deželno vlado, oddelek za trgovino in obrt, naj priložita do-kazila od županstva. Obenem naj prosita, da se naj njima izpregleda zahtevana pomočniška doba od dveh let, če nista te prestala. Bolje bi pa bilo, da bi po prejetju dokazil od žu-panstva naredila pomočniški izpit».

Tako odgovor, ki pa ima to veliko napako, da je nepravilen. Po § 14. obrtnega reda, točki 2., traja pomoč-niška doba najmanj tri leta, ne pa dve leti. Res je sicer, da sme deželna vlada spregledati pomočniško dobo, toda to šele tedaj, ko je zaslila tr-govsko in obrtniško zbornico in pri-zadeto zadrugo. Da bi ena izmed teh na to pristala, pa je popolnoma ne-verjetno in v zadnjem času se tudi ni dogodil noben tak primer.

V kratkem bodo razpisane volitve v trgovsko in obrtniško zbornico. Za obrtnike je velevažno, da se pobriga-mo pravočasno za volitve, da dobi-mo prave zastopnike teptanega obrt-niškega stanu, katerim ne bo le za-čast, ampak za resno in intenzivno delo v korist in varstvo obrtnikov.

Urednik «Jugoslovanskega obrtni-ka», ki je celo podpredsednik zborni-ce, je s svojim spredaj pojasnjenim «navodilom» dokazal, da ima sila ma-lo zmisla za obrtne predpise, toliko več pa za «Jugoslovansko obrtno zvezo», katere predsednik je. Pa brez zamele!

M. Malović s. r.,
zadružni načelnik.

Preklic.

Podpisana Marija Kržišnik, posest-nikova žena na Koprivniku št. 13, občina Oselica, obžalujem pevko «lažnivec», «brezverec», «baraba», katere sem izrekla napram Francetu Tolbanu, posestniku in trgovcu na Savodnju, občina Oselica, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od na-daljnje tožbe proti meni.

Marija Kržišnik s. r.

Književnost.

Za poletno sezono naročite takoj novo nam došlo knjigo: Jirasek: «Filozo-fleka historija», ki je izšla kot prva hrvaška jubilejna izdaja! Po povzetju 30 K jo pošilja J. Herejk, središnica Češko-jugoslavenske knjižare, Zagreb, Hatzova ulica 15.

Najboljši historični roman češkoslo-vškega naroda.

Preskrbljeni otroci.

Vsak oče je dolžan, skrbeti za otroke. Najbolje to stori, ako deklicam za-varuje doto, dečkam pa kapital.

Najpovoljnije pogoje nudi najstarejša in najmočnejša domača naprava: Banka in zavarovalni zavod

„Beogradska zadruga“.

Centrala v Beogradu v lastni palači. Po-družnica za Hrvatsko, Slavonijo, Med-murje, Prekmurje in Slovenijo v Zagrebu (Preradovičeva ulica št. 25). Glavna za-stopstva v Mariboru, Čakovcu, Karlovcu, Petrinji, Brodu ob Savi, Osijeku, Vuko-varu.

Vsakovrstne razglednice, umet-niške, zgodovinske, lju-bavne i. dr. ter nudi po jako niski ceni Češko-jugosla-venska naklada J. Herejk v Zagrebu.

Ruska književnost.

Zahtevajte cenovnike ruskih original-nih knjig od Češko-jugoslavenske knji-žare J. Herejk v Zagrebu!

Zbirajte bezgovo cvetje,

sušite ga na hladnem prostoru na prepihu in kolikor mogoče brez pečljev. „Herba“, zadruga za izkoriščanje zdravilnih zelišč v Za-grebu, Palmotićeva ulica št. 10, kupuje vsako množino in plačuje najvišje cene.

Edina razprodaja vseh vrst specialnega

mavca (gipsa)

za vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev tvornice Stanz, Kindberg, Sem-mering, Schottwien, Puchberg, Anseewiese i. dr. nudi po najnižji ceni iz svojih zalog v Ljubljani, Osijeku, Novem Sadu in Zemung **KOSTA NOVAKOVIČ**, vele-trgovina mavca v LJUBLJANI, Židovska ulica št. 1.

Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov za suknje, igel, modnega blaga, finih žlic, toaletnih in čevljarskih potrebščin in orodja.

Na debelo in na drobno.

Za obilen obisk se priporoča trdka

Josip Petelinc

tovarniška zaloga šivalnih strojev v LJUBLJANI, Sv. Petra nasip št. 7.

Dospela so staroznane, naravnosive

Kmetovalci,
pozor!

ZEILINGERJEVE KOSE

(petnajststare)

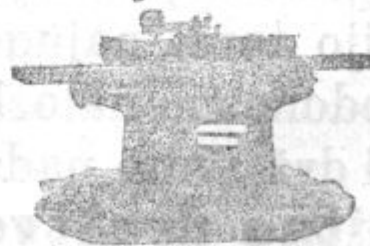
v kranjskih, kočevskih in hrvaških oblikah ter druga vsako-vrstna železnina. Trgovcem se dovoljuje poseben popust.

Za cenjena naročila se priporoča trdka

Zalta & Zilič,

trgovina železnine v LJUBLJANI, Gosposvetska cesta št. 10.

Stroji za obdelovanje lesa.

TURBINE.

ZVONOVI.

Strojne tovarne in livarne, d. d.

Ljubljana.

Vplačena dolniška glavica
K 30.000.000.—

SLOVENSKA BANKA

LJUBLJANA, Krekov trg št. 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Telefon št. 567.
Čekovni račun 12.205.

Obrtniki, ne pozabite nikoli, da je samo v združenju moč!

Les (šleifholz) plačuje v
Goričanah po
280 K m² a. a., pošta Medvode.

žepne, stenske, nihalne, kuhinjske ure, budiljke, zlatnino in srebrnino

kupite najceneje pri trvdki

Ivan Pakiž
v Ljubljani, Starl trg št. 20.

Trgovina z železnino
Erjavec & Turk
„pri zlati lopati“

v LJUBLJANI, Valvazgrjev trg št. 7
nasproti križanske cerkve (prej Hammer-
schmidt-Mühleisen).
Zaloga cementa in karbida.

Kupujemo suhe gobe

ter priporočamo vsakovrstna
semena za poletje in jesen
Sever & Komp.
v Ljubljani, Wolfova ulica št. 12.

!! Velikanska prodaja !!

Vsled ugodnega nakupa novega blaga v inozemstvu prodajam vse v zalogi se nahajajoče blago, kakor: moško in žensko sukno, kambrike, tiskovino, belo in rjavo platno, hlačevino, perilo, svilene rute itd., po izredno znižanih cenah.

Vsakomur bo v lastno korist, ako si čim prej ogleda mojo bogato zalogo, ker se bo prepričal, da so cene mnogo nižje nego drugje. Postrežba točna!

Za obilen obisk se priporoča

A. DROFENIK

„pri solncu“

== v CELJU, Glavni trg. ==

POZOR!

Družba „IMPEX“

LJUBLJANA, Krekov trg št. 10
kupuje vsakovrstno klav-
no živino in prasiče po
najvišji ceni.

Velika zaloga gumijevih trakov za cepljenje trt.

Po najnižjih dnevnih cenah jih nudi na drobno in na debelo

M. Kuštrin v Ljubljani, Dunajska cesta
št. 20, telefon št. 470.

Podružnica v Mariboru, Jurčičeva ulica št. 9.

Za trgovce poseben popust.

Zbirajte lipovo cvetje,

sušite ga v senci in na prepihu! Vsako množino kupi po najvišjih cenah „HERBA“, zadruga za izkoriščanje zdravilnih rastlin z o. z. v ZAGREBU, Palmotičeva ulica št. 20.

Za pomlad in poletje

priporočamo svojo veliko zalogo različnega angleškega in češkega sukna, volnenega blaga za moške in ženske obleke, različno perilno blago, kakor platno, šifone, cefirje, tiskano v najnovejših vzorcih in bogati izberi, dalje različne volnene in šivane odeje za postelje, svilene, volnene in bombažaste rute za na glavo itd. Opozorjamo tudi na - - - raznovrstne ostanke po zelo znižanih cenah. - - -

A. & E. Skabernè

veletrgovina z manufakturnim blagom

v Ljubljani, Mestni trg št. 10.

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke

Telefon int. št. 3 **Ljubljana** Telefon int. št. 3

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah, sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po najugodnejših pogojih; ima poseben borzni oddelek.

Mestna hranilnica v Mariboru.

Stanje hranilnih vlog dne 31. maja 1921. K 55,196.131.33.

Hranilnica sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po 3½ %, večje in stalnejše naložbe pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varen zavod, za katerega jamči mesto Maribor z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo, in danes največji slovenski denarni zavod na Štajerskem.

Hipotečni zavod mestne hranilnice v Mariboru dovoljuje posojila proti 4½ % nemu obrestovanju na zemljišča in hiše, nadalje občinam, okrajem in drugim korporacijam. Prodaja lastne zastavnice, ki se obrestujejo po 4½ %, nudijo torej najugodnejšo naložbo denarja in se po zakonu uporabljajo za plodonosno naložbo kapitalov občin, cerkva, korporacij, ustanov in drugih pod državnim nadzorstvom stoječih zavodov ter sirotinskih denarjev.

Kreditno društvo mestne hranilnice v Mariboru dovoljuje osebne kredite ter kredite na menice trgovcem in obrtnikom v vsaki višini po najkulantnejših pogojih.

Vsi trije zavodi se nahajajo v hranilnični palači na Slomškovem (prej Stolnem) trgu.

Uradne ure za stranke: Vsak delavnik od osmih do dvanajstih.